

О. Хаджинова

РЕЧЕСКИЕ
ЛИТЕРАТОРЫ -
СОВРЕМЕННОИКИ
ГЕОРГИЯ
ОСТОПРАВА

*100-летию Георгия Костоправа –
основоположника
греческой литературы Украины –
посвящается*

Рекомендовано к печати редакционно-издательским советом
научно-исследовательского центра Федерации греческих обществ
Украины

Редактор В.В. Харабет

ХАДЖИНОВА О. К.
Греческие литераторы – современники
Георгия Костоправа / г. Мариуполь, 2003. – 88 с.

В настоящий литературно-энциклопедический сборник вошли библиографические сведения о греческих литераторах-современниках Георгия Костоправа, внесших свой вклад в становление греческой литературы Украины в 30-е годы XX века.

Основой сборника является архив семьи Хаджиновых, составителем и литературным редактором которого выступает О.К. Хаджинова.

Книга рассчитана на краеведов и историков и на широкий круг читателей.

Хаджинова О.К. 2003

О. ХАДЖИНОВА

ГРЕЧЕСКИЕ ЛИТЕРАТОРЫ- СОВРЕМЕННОКИ ГЕОРГИЯ КОСТОПРАВА

Мариуполь - 2004

Греческие литераторы-современники Георгия Костоправа: время и события.

«Греческие литераторы-современники Георгия Костоправа» - это книга о времени становления греческой литературы Украины, основоположником которой по праву признан Георгий Антонович Костоправ.

30-е годы XX столетия – годы возрождения греческой культуры, обычаев и традиций. Значительная роль в формировании самосознания народа принадлежала греческим литераторам. С 27 октября 1930 года начинает выходить газета «Коллективистис», которая становится центром греческих литераторов Приазовья. С 15 июня 1932 и по 24 декабря 1937 года Георгий Костоправ работает в газете «Коллективистис» литсотрудником, ответственным секретарем, затем литературным редактором, а также литературным редактором журнала «Неотита».

Это были годы появления печатной литературы у греков Приазовья, когда после языковых реформ 1926-1928 годов был решён вопрос письменности. Традиционную греческую орфографию заменили орфографией фонетической, которой пользовались греческие литераторы для написания своих произведений до конца 1937 года.

Придя в редакцию, Георгий Костоправ наконец-то занялся своим главным и любимым занятием – литературой. Уже в первые два года работы он написал 45 стихотворений, 10 рассказов, драматическое произведение для греческого театра «Осенняя весна», целый ряд фельетонов и перевёл с украинского и русского языков 12 литературных произведений. Несомненно, большой талант и прекрасные организаторские способности сделали его лидером среди греческих литераторов.

Г. Костоправ сплотил вокруг себя группу способных греческих литераторов. В самом начале в литгруппе было 9 человек, в 1933 – 14, а в 1937 – более 30 ч. В неё входили поэты из сёл Приазовья: В.Галла, К.Пастур, Д.Теленчи, Х.Акритас, М.Тышлек, А.Мацука, Ф.Яли, А.Шапурма, Л.Кирияков, С.Делиев, М.Данно, К.Хандельды, П. Саравас, Г.Коссе, Ф.Узун, М.Фита, Ф.Дрегалюк, Г.Лаго и др. Свои произведения они писали на сарганском и мало-янисольском диалектах. В качестве критиков в периодической печати выступали А.Арих, Ф.Яли, Л.Лео, И.Кораиди. Литераторы печатали свои произведения на литературных страницах газеты «Коллективистис», выходившей с периодичностью два раза в месяц, а также в литературных уголках, которые были почти в каждом номере газеты. К сожалению, газет сохранилось мало и произведения безвозвратно утеряны для нас. Многие литераторы писали и для детского журнала «Пионерос».

Лучшие работы греческих литераторов печатались в литературно-художественном альманахе. Его первый номер назывался «Флогоминитрес спитъес» - «Искры, предвещающие пламя», был выпущен в январе 1933 года издательством «Укргоснацмениздат». Второй номер вышел уже под названием «Неотита» - «Молодость» в июле 1934 года, третий и четвёртый – в апреле и

декабре 1935 и последний - пятый номер увидел свет - в феврале 1937 года. И только благодаря этим журналам мы имеем возможность ознакомиться с произведениями известных и малоизвестных нам литераторов – современников Г.Костоправа и судить об уровне развития довоенной греческой литературы.

Большинство поэтов занимались переводческой деятельностью. Переводили Т. Шевченко, П. Тычину, М. Рыльского, А. Чехова, М. Горького, Д.Бедного и других. В 1937 году к столетию со дня гибели А.С.Пушкина литературная группа подготовила к изданию сборник его произведений на греческом языке, которую Г. Костоправ преподнёс в подарок пушкинскому пленному писателям Украины. В него вошли произведения Пушкина в переводах Г. Костоправа, А. Риониса, К. Карвонидиса, А. Димитриу, Д. Теленчи, К. Пастура.

В этот же период существовали греческие литературные группы в других регионах страны. В Батуми в 1921 году был создан греческий рабочий клуб, а в 1927 году он был присоединён к Центральному Рабочему клубу обкома профсоюза. С 1928 года существовала греческая литгруппа, возглавляемая учителем греческого языка и литературы Дмитрием Харалампиевичем Канонидисом, впоследствии удостоенного ордена Ленина. Группа издавала рукописный журнал «Та филологика властырья» («Литературные ростки»). Осенью 1927 года этот клуб посетил греческий прозаик Никос Казандзакис, ставший в 1956 году лауреатом премии Всемирного Совета Мира.

С начала 30-х годов в Сухуми была создана литературная группа. Её организовал поэт, драматург и артист Фёдор Григорьевич Канонидис. Она издавала греческую газету «Кокинос капнас» («Красный табаквод»). Позже, на основе сухумской литгруппы была создана греческая секция при Союзе советских писателей Абхазии.

В г. Новороссийске работала литературная группа под руководством Яниса Харалампиевича Конанидиса - Дамоса Эристеаса. Небольшая литгруппа существовала и при газете «Керченский рабочий» (г. Керчь). На литературных страницах всех этих изданий нередко печатались произведения и мариупольских авторов.

Базовое греческое издательство страны в те годы находилось в Ростове-на-Дону, где издавалась центральная газета «Комунитис». Это была крупная полиграфическая база, на которой печатались греческие учебники, политическая, переводная, художественная и популярная литература на греческом языке. При Ростовском греческом издательстве была основана греческая Ассоциация пролетарских писателей, которая издавала альманахи «Неон зон» («Новая жизнь») и «Литературная заря». В 1934 году в Ростове было создано совещание греческих писателей и переводчиков Азово-Черноморского края. Мариупольскую литгруппу на совещании представлял Георгий Костоправ. Речь шла о создании совместного литературно-художественного журнала. Эту роль возложили на мариупольский альманах «Неотита», поэтому в четвёртом её номере наряду с произведениями мариупольской литгруппы были помещены произведения Я.Конанидиса (Эристеаса) из Северного Кавказа, А.Диамандопуло (Риониса) из Аджарии, К.Карвонидиса из Абхазии и др. Эти авторы прекрасно владели и димотикой и понтийским диалектом. А в передовой статье альманаха говорит-

ся: «Наконец, альманах литературно-творческой группы греков Донбасса, отражавший вначале творчество только местных писателей, приобретая известность среди греков, населяющих другие местности СССР (Сев. Кавказ, Крым, Абхазия), стала центром притяжения и объединения лучших греческих литераторов, работающих вне предела Донбасса». В этом же номере были напечатаны произведения литераторов, которые писали на димотике, это: А.Барбис, А.Димитриу-Мармаринос, Л.Дропарис, П.Лазариди, Д.Эристеас, П.Саравас, К.Карвонидис. Многие из них преподавали новогреческий язык в школах и Мариупольском педагогическом техникуме.

Довоенное время – это время больших политических и экономических преобразований в стране. Греческие литераторы были истинными патриотами своей страны. Они верили, что строят новую, справедливую жизнь, которую отражали в своих политизированных произведениях. Но наступил 1937 год – самый трагический год в истории народов Советского Союза. В этот год появилась директива за № 50215, подписанная наркомом внутренних дел Ежовым, которая должна была положить начало «греческой операции». Была указана контрольная цифра – предстояло арестовать 3800 человек греческой национальности. И это была только первая очередь. Арестовывали писателей, артистов, учителей, работников культуры, передовых рабочих и колхозников. На всех составлялись «дела» по обвинению в контрреволюционной деятельности, направленной на уничтожение советской власти. В один миг были закрыты все очаги греческой культуры: издательство, педагогический техникум, школы, театр, известный на всю страну сартанский ансамбль песни и танца. Стало смертельно опасно называться греком. И только в 60-е годы, в период «хрущёвской оттепели», началось возрождение культуры греческого народа. В литературе это сделали поэты Антон Шапурма и Леонтий Кирияков – последователи Георгия Костоправа. Благодаря их деятельности появилась целая плеяда современных греческих литераторов в Приазовье.

Сборник произведений довоенных и современных греческих поэтов, членов литературной группы Георгия Костоправа, имеет не только художественную ценность но и научную. В книге сохранена орфография первоисточников.

Олимпиада Хаджинова.

**КОСТОПРАВ
ГЕОРГИЙ
АНТОНОВИЧ**

(09.11.1903 – 14.02.1938)

Георгий Костоправ родился в семье писаря в селе Малый Янисоль Донецкой области. Учился в сельской двухклассной школе, затем в мариупольской реальной школе. Стихи начал писать с раннего возраста, вначале на русском, позже на греческом языке. С 1926 по 1927 годы служил в Красной Армии, позже работал на металлургическом заводе им. Ильича. До 1930 года в местных газетах было напечатано только десять его стихотворений. В 1931 году в газете «Коллективистис» была напечатана его поэма «Ламбос», а с 15 июля 1932 Георгий Костоправ работает в газете литсотрудником, ответственным секретарём, позже литературным редактором. В этот период его стихи (в оригинале и в переводах на украинский и русский языки) не сходили со страниц «Диктатуры пролетариата» (позже – «Социалистический Донбасс»), «Литературного Донбасса», «Комсомолец Донбасса», «Приазовского рабочего» и греческой прессы. При редакции газеты «Коллективистис» и газеты завода «Азовсталь» он создал литгруппы, которыми руководил до конца 1937 года.

В 1933 году Георгий Костоправ издал свою первую книгу «Та прота вимата». В 1934 году написал поэму «Леонтий Хонагбей», которая вышла отдельным изданием в том же году. В газете «Вперёд», которая выходила в Нью-Йорке, в 1936 году была напечатана рецензия Дамона Эристеаса на поэму, в ней в частности говорилось: «Передо мной последнее произведение Георгия Костоправа «Леонтий Хонагбей» - лирико-эпическая поэма. В ней автор с большим мастерством, поэтической силой и выразительностью сумел нарисовать нам тип народного поэта Леонтия. Взяв в основу народные песни своей родины, поэт художественно обработал их в своём оригинальном произведении и дал нам настоящий шедевр искусства... В Греции, за исключением Варналимаса, не имеем почти ни одного другого поэта, который дал бы нам оригинальные, живые, ценные произведения, а здесь микроскопическое население Мариупольщины, насчитывающее не более 120 тысяч, за пятнадцать лет смогло дать нам произведение, носящее на себе печать настоящего искусства».

В 1937 году вышел его последний сборник «Калимера, зисимо!» Кроме оригинальных произведений, в него вошли переводы русских и украинских классиков: А.Пушкина, М.Горького, В.Маяковского, Т.Шевченко, М.Рыльского и др.

Георгий Костоправ стал жертвой культа личности Сталина, его арестовали в ночь с 23 на 24 декабря 1937 года.

Сборники Георгия Костоправа «Здравствуй, жизнь!» на русском и украинском языках были изданы разными издательствами Украины в 1963, 1969, 1989 гг.

ΓΙΑΣΣΛΙΧ

Κσεμέρεψιν. Τα άστρες όλα ζβίχταν.
Πλατέας πας το σιρτ, κοτίνζεν υρανός.
Αφίκεν μας κε δάιν ζκυτνό κε κρίο νίχτα
Κε ίρτεν όμορφο άβοριγό πιρνός.

Τοπς-τοπς χλυρίζ χυρτάρ – κυντά χλυρά μιύχια...
Παντύ-πα άνικσι μπιλνέβι φανερά:
Αφνίζ-το κυρινζέ, ζσυρίζνε ζαγαρτζίχια,
Τα πλία τραγοδύν, φιλόνε τα денτρά.

Παλ' ίρτεν άνικσι, τίλογα ίτυν πάντα.
Καρδιά-μ аς χαρά-τ χτιπά πιχτά-πιχτά.
Го ζςέρυμ κε γελύ, θαρις δεν ίμε τράντα,
Θаρις та χρόνιαμ εν δεκαεφτά.

Θаρίς δεν πέραζαν та τράντα ζτυрукέρια,
Θаρίς κε δεν μπορί το ζίζμο-μ να брадέν,
Θаρίς κε για т' оlnύς κε για т'δικά-μ та τέρια
Ατόρ'а το γιαςζλίχ πςιριίθεν γιανκιτέν.

Απλόγυμ γο ντρανύ, τίλογα μέρα ζ' μέρα
Υςέβι άνθρωπος, το ζίζμο кенуrγiύт:
Για т'Βέρα γο ροτύ, – δасκάλζа ινε Βέρα!
Ροτύ, пу εν Αντρίς; – Маθέν ζτο ινζιτιτύ!

Αντόνς ζτο ζελζοβιуét. – με τράχτορ πες та тζόλια
Αλέκζис αρтраэб το μάβρο каματό.
Δυλέβι ζто ζαβόт о маζзинiстас Κόλιας,
Гυργόρς эн комантiрς ζто Кόкино Στρατό.

Εμiς γενίθαμε καλό, βαχτλiδκο όρα.
Τа τέριαμ – αν μετράς - δεν πέρυне ιζάп.
Αδρέφιαμ κε χαρτάςς, ι καρδακί – му χόρα,
Го για τι ζας βαζτύ το μέγαμ το αγάп!

Ζερ εςς тζαρά να κрон δικό-μας το καρδιά;
Ζερ εςς тζαρά ατόρ' канiς-μας να γερνά;
Ντρανάς, ζτον υρανό та ζидерiтка πλία
Αφόβита πεтύν ζта ζiνεфа пζιλά!

Καλά та έχτιζαν μπαςζχαριμένα ζςέρα,
Βυiζ πες το μοτόρ δικό-μας το χυβάт.
Εμiς та ζтάνζαμε κε τόρα ζτιν αέρα
Тζιζέб та ζiνεфа αλίγито χανάт!

Ντρανάς, πες το Σιμπίρ, пу ζ' εμπριζνά та χρόνια
Αρέа πάτανιν το κοζμυкύ το μπдάρ,
Σζυρίζ το παροβόζ, капнiζуне ζαβόтiа,
Пу ίτυн кiккυ тζόл – ατόра эн μπαζάρ!

Δικό-μας το χιζμέт эн πες даφτύ-μας ζςéria.
Καλά το κςέρυμε – νтуζςмáн-μας т' ίνε λίγ,
Μа ίμεтς мiς καρδάρ, υςέβυμ μέρα ζ' μέρα,
Με т' χόра тζитζакиά δικό-μας το γιαςζλίχ!

Μiς ίμεтς έτιμι κε άнта έркет ора
Εμiς χарςζύ ζ νтуζςмáнς ζикуметς γiάν το тζáп...
...Αδρέφιαμ κε χαρτάςς ζτι καρδακi-τιν χοра
Βαζтýне πες καρδιες αμέτрито αγάп!

Μαριупολι 1934 г.

ΣΟΙΑ

I

Κρέμνι ζiνεфа βαρέа...
Πιιζςк бρυςζiς το μιζαρέα.
Пу ντρανάς – θελά κε κρία
Ντρέχни-пáγνι та νερά.
Πάно – χлiζни иpанида...
Στυρυтёрς ζυφρον та φριда-т,
Με тζυπλάχка та κλαδiа
Тiνтζка ζтékне та денτρά.

Π

Το βραδί πες μισαρέα
Κόζμυς φέννυντε αρέα.
Θέλις, παρ-το πες τα ζσέρια
Τίτκο ζσκρό, πιχτό τυμάν.
Τα ζυχάχια κατατλίχταν...
Πας κυζσέδα όλο τ' νίχτα
Τα ματόφκα τα φινέρια
Φοζερέβνε τεκαράν.

III

Σον κερός κε μάνι-μάνι,
Το τυμάν νταγλέφχετ-χάνιτ.
Ινιζσκάτ κενύριο μέρα,
Μέρα κρίο κε κυντο.
Πες τα ζπίτια ίφτνε φόςζα.
Στο ζυχάχ χτιπύν τα τρόζζα.
Αιδονά πες τιν αέρα
Κοφτιρό, μακρί γυντόκ.

IV

Γο ζικύμε κε φύρενυ,
Ζμπυδαχτκά αχ ζπίτι βγένυ,
Πος να λεις στο πρότο ζμέννα
Γο δυλέβν στο ζαβότ...
Κε ατότ πες μισαρέα –
Ενα γιάζσκο κυρασέα
Πάντα κρύι χαρσζύ ζτι μένα
Με το κόκινο πλατόκ.

V

Ενα τόπο κάθε μέρα
Μις περνύμ ζμα-ζμα κε ζτέρα
Παλί πάγυμ χόρια-χόρια,
Κάθε ις-μας – ζτι δυλιά.
Τι ζπυδάζ κε παι λον ζτράτα,
Κε πελί το φτιάλτς ακάτο.
Ενα τνα ζτα μάτια-τς λόρια
Φανερύτε, οτ' γελά...

VI

... Κρέμνι ζίνεφα βαρέα,
Πλίζσκ βρυςζίς το μισαρέα.
Με τζυπλάχκα τα κλαδία.
Τίντζκα ζτέκνε τα δενρά.
Τον πιρνό πες μισαρέα
Γο ντρανύ-τιν τ' κυρασέα
Κε υζέβι πες καρδία-μ
Μεγαλίτερο χαρά.

VII

Τί εν τ' όνομα-τς τι κζέρνυ,
Μα ντρανύ-τιν, – άμα ζσζέρνυ.
Μις γελύμ κε δίχος λόια
Γο – αδό, αφτί – ατί...
Μα – κριφά αγαπιμένζα –
Ζερ ζε μένα ίνε κζένζα;
Μις αντάμα-τς ίμετς ζόια... .
– «Καλιμέρα, αδερφί!»

VIII

Μις δε κζέρνυμ τ' έναν τ' άλο, –
Μα τ' χαρά-μ υζέβι κιάλο,
Αντα ζτέκυμ κε νυνίζυ,
Ότι όλ-μας – μερ-χαμπέρ, –
Τιχατάρ πολά χιλιάδες
Σ' δυλεφτάδικα τα γράδες,
Τίτκα ζόια κάθε ις-μας
Εζς πες όλο τ' ΕΣΣΡ!

IX

Μις δυλέδυμ κε μαθένυμ,
Μις υζέβυμ, δινατένυμ,
Ζερ μπορι κανίς καμία
Το χυβάτ-μας να μετρά;
Απ' αφτό-πα όλο τ' ν όρα,
Ός ατόρα κε ατόρα
Γο βαστύ ζ δικό-μ τ' καρδία
Μεγαλίτερο χαρά!

Μαριύπολι, 09.05.34

ΣΕΒΤΑΛΙΧ

Πκαχ τον ίλιο ιπλόθεν, χλένιτ
Γιαλιστρώ γιαλοδί χαιά...
Ός το ζιρτ, τεκαράν πο φένετ, –
Κιμτίζι κε ζζανκαριά.
Το γιαλό κιματίζ υκνιάρκα
Κε το χυμ λαλαςζάρκα γλιφτ.
Ο πζαρας τζυνατρέβ το βάρκα.
Πες το κιμά πετάι το διχτ.
Πκαχ τον ίλιο γιαλίζ το κίμα,
Χάλις μέγα πζαρί πετάζς...
... Λον τ' γιαγά μις παένυμ δί-μας,
Πυ ζτζαδέβι το χαρατάζς.

Χασιλέβυνε σπρύτσκα μίδα
 Πας το κριό, τεμίζκο χυμ.
 Πκαχ τα μάβρα-ς' -γαιτάνια-φρίδα
 Χλίτσκα μάτια ντρανύν χορσζύ-μ.
 Κζέρο: τεκ' ας κυτέβι νίχτα,
 Ολο-ένα να κσιμερέβ, –
 Τεκ' ας μλόνυ-μ το σεβταλίχ-μας,
 Ολο-ένα να μπιλινέβ!
 Πεφτ το πλέχτρα-συ πας τ' αμπλάτια-ς.
 Σι νε λείς κε νε λαλίζ,
 Μα γο ιδα ζ' δικά-ς τα μάτια,
 Ότι ιμε ζ' ολνύς βαχτλίδς.
 Μένα φένετ-με: γο απλόγυμ
 Ζμόνζα όλα τα λαχαρτείς,
 Μόνο κζέρο γο ένα λόγο,
 Πύιο, φλάγο, να με το λείς, –
 Πυιο εν αχ τα όλα λόια
 Για τ' δινύ-μας-πα ακριβό,
 Πύιο κάνι τυς κζένυς – ζόια,
 Κε το ζιζιμο – κατινό!
 ...Τεκαράν πυςσπυρίζ το κίμα,
 Τεκαράν χασιρλέβ το χυμ...
 Λον τ' γιαγά μς παένυμ δί-μας.
 Χλίτσκα μάτια ντρανύν χαρσζύ-μ.
 Τιχαντάρ κιαν κυτέβι νίχτα,
 Ερκετ όρα – να κσιμερέβ,
 Τεκ' ας μλόνυμ το σεβταλίχ-μας, –
 Ιρτεν ορά να μπιλινέβ!

Οδεσα, 8-9 τυ Σεπτέβρι, 1935

ΣΑΓΑΝΑΧ

Φένκος. Αστρες άπιρα.
 Νίχτα φοσερό.
 Γο ποτίζο τ' άλογο-μ
 Ποτάμι νερό.
 Χασιρλάιζεν άνεμος
 Φύλα χαμισί.
 Ενα τνα απάνο-μας
 Μίρχσεν το βροσί.
 Πας το σιρτ, πυ ζτζάδεπσαν
 Τα πσιλά δεντρά,
 Το στραπί στα ζίνεφα

Τζάχεπζιν μακρά.
 Τα ζιλβείς ζορέφτανε
 Λορια στο τινιάχ
 Τίντζκα παργορέφκυνε:
 – «Ερχετ σαγανάχ!»

* * *

Φένκος. Αστρες άπιρα.
 Νίχτα φοσερό.
 Λαλαςζέβ-με άνεμος
 Χλίτσκο, τριφερό.
 Πιάν ιρίσζκο άνεμος
 Τ' ανιχτό-μ' τ' αστίθ...

.....

– «Πύ βριςζκάζε, φίλι-μυ;
 Τί σε πυ, φυκριθ!
 Γο ανκέβο τ' όνομας
 Κε τ' καρδία-μ σριγ
 Καθαρό, αζμόνιτο,
 Πρότο σεβταλίχ,
 Πύιο ίτυν όμορφο,
 Σαν αφτο τ' ζιλβί,
 Φλογερό κε άζβιχτο,
 Σαν αφτό τ' στραπί,
 Πύιο πάνο-μ' έςτζιπζεν
 Σαν χλυρό μπυτάχ
 Κε στο ζιζιμο-μ πέραζεν
 Σαν το σαγανάχ!»

Μαριμπολι 1935

ΚΖΕΒΑ СТЫ МЕНА, АКРИВИ

Сма сто ири ныгло силви,
 Куркувандзеза сма с гунэя...
 Кзева сты мена, акриви,
 Мис драмышкумас айц арея!

Κζεβα сты мена.
 Пал эго
 Афино пагу сто стратыю.
 Чулы мидан аворигο
 Лалы-ме сто мисафирию.

Сто сирт аписо воронда,
Т'аера крон ке мриз врохей.
Кзева сты мена эна тна,-
Мис дранышкумас айц ареля!

О, тыхадар пас урано
Мурфияс синыйфа куматя!
Ас эн т'агапим катыно,
Ян та азмоньга-су матя!

Го флаго-се. Крифа сто пеш
Траваме то куркувандзея.
Кзева сты мена, тэкас вреш,-
Мис дранышкумас айц ареля!

Веглызис: пес ту куринсе
Иплон врохис флюритко стама.
Си на змонас-ме, варисе...
Го кутуру на флаго грама.

Ма на лига ян то силви
То нунызмам эдьо марея...
Кзева сты мена, акриви,
Мис дранышкумас айц ареля!

Дранас: врохис пес та нэра
Узун-узах петай дьахлыдья.
Ан феныс бдьяна ста макра,-
Вахтлыдсь на име, от се идья...

Ма си дье феныс... То силви
Эла-ме халыс курасея...
...Пос сто агапи, акриви,
Хисмет мис эхум айц ареля?!

Киев-Мариуполь
Июнь 1936 г.

АКРИТАС ХАРАЛАМПИЙ ПЕТРОВИЧ

(1914 - 1938)

Хараламбий Акритас родился в крестьянской семье в селе Чермалык Тельмановского района Донецкой области. В 1931 году закончил чермалыцкую семилетнюю школу. С 1931 по 1934 годы учился в Мариупольском греческом педагогическом техникуме. После окончания техникума в июле 1934 года был направлен на работу в редакцию донецкой областной газеты «Колехтивистис», где работал корректором до декабря 1937 года.

В конце 1934 года Хараламбий Акритас стал членом литгруппы, возглавляемого Костоправым. Писал стихи на греческом языке и печатался на литературных страницах греческой газеты «Колехтивистис». Лучшие его произведения «К светлой жизни», «Зима», «В огне», «Ленину», «Маруся» и др., были напечатаны в альманахе «Неотита». Он был одарённым музыкантом, прекрасно играл на скрипке.

17 декабря 1937 года в возрасте 23 лет Хараламбий Петрович был арестован, став жертвой культа личности Сталина.

ΣΤΟ ΛΕΝΙΝ

Το ёχο-το στο νύ-μν, όπος ζίμυρ,
Τα χίλα ενιακόσια δεκαεφτά,
Ντα φόνακζε то κόμα: – Δυλεφτάδες,
Στο όπλο, νά ι χόρα – ζτι φωτιά!

Ι μάζεѕ εργαζόμενες, βαστόντας
Σ' καρδίες-туѕ тιν ιδέα-су ѕφιχτά,
Ενάντια στον οχτρό-μαѕ πολεμόντας,
Κερδίζανε тι νίκι ѕτραφερά.

Χυλταίβε ο οχτρός-μας, ο προοδότης,
Το φάκελ επανάστασις να ζβις...
Αχίεφτα τυς χτίпанες тζαχ τότις,
Εσί,—ту КП(μπ) οργανοτίς.

Κε зίμερα ι χόρα-μας, пу βγίκε,
Αφτό εν κυтζ με λόγια να το πиз...
Κе μας πάι ап ти νίκι ος ти νίκι,
Ο Στάλιν,—лон καλό-су μαθιτίς.

Ακύς, ο Λένιν... Κιμάζε τόρα зί,
Δе φένет το тζιράиς το δικός,
Μα ζι ι θεωρία-су λαμπρί,
Κе πάντα-πα θα ζί Λενινιζμός!..

ΓΑΛΛΑ
ΒΑΣΙΛΙЙ
ΒΑΣΙΛЬЕВИЧ

(13.11.1904-09.02.1938)

Βασίλειος Γάλλας γεννήθηκε στο Μάλο Γιανισόλε σε αγροτική οίκο. Σο 1920 έτος σπούδαζε στο μάλογιανισόλσκι σχολείο, σο 1921 έτος έργαζε στο αγροτικό συμβούλιο, αγροτικό. Σο 1929 έτος έπαινε ενεργό μέρος στο οργαnισμό κολλοχόου «Πόθος κ κομμουνισμó», όπου έργαζε рядовым κολλοχόου. Σο 1932 по 1937 έτος ήτο μέλος στο οίκο κοινότητας και μέλος στο διοίκηση κολλοχόου. Στις στο руском γλώσσας Γάλλας έμεινε γράφει στο 16 ετών, έπειτα — στο ελληνικό. Σο 1932 έτος στο газете «Коллективистис» έμεινε το πρώτο ποίημα. Στο έτος же он стал μέλος στο λογοτεχνικό ούποу Γ.Κοστόπρива, со которым связывала его большая дружба.

Β. Γάλλας έμεινε στο σελιδαх «Коллективистиса» и альманаха «Неотита». Το ποίημα «Утро» στο έμεινε Κοστόπрива στο руский γλώσσα ήτο напечатано στο журнале «Литературный Донбасс» στο № 7-8 за 1933 год.

Он ήτο делегатом Вседонецкого съезда пролетарских писателей, проходившего στο ноябрь 1933 года. Газета «Коллективистис» от 10 ноября 1933 г., которая полностью была посвящена этому событию, писала о нём: «До сегодняшнего дня напечатано до 20 стихотворений т. Галлы, среди них лучшие: «Тринадцать», «Бригадир черкас», «Встреча», «Утро», «Спор». В третьем, четвёртом и пятом номерах альманаха были помещены ещё 16 стихотворений поэта. В.Галла делал переводы с русского языка на греческий, перевёл стихотворение П.Беспощадного «Слово шахтёра», сказку А.С.Пушкина «О попе и работнике его Балде», рассказы «Станционный смотритель» и «Гробовщик».

Βασίλειος Γάλλοу арестовали ночью 24 декабря 1937 года. На день ареста у него было четверо детей, дочь и три сына. Реабилитирован στο 1958 году.

I

Χυβατλίδκα, πλατέα αμπλάτια, —
 Δινατός μπριγαδίρος Τζερκάζ-ς.
 Μόνο-μόνο γιαλίζνι τα μάτια-τ,
 Τ' άλντ όλο πιλό κε μαζ.

Αντα λίθαν κε διάβαν τα ζσόνια,
 Αντα ζάρχιπzin λίγο πιλός,
 Αντα φάναν στο τζόλ τα ζσυλδόνια,
 Στο αρτέλι-μας ίρτεν αφτός.

Ιρτεν-ίφεριν ντάματ το "πράμα-τ:"
 Στο αρτέλι δεν ίρτεν να μπεζ.
 Εκzi τράκτορια ίφερεν ντάματ,
 Εκzi τράκτορια— Χα-Τε-εΖ!

Αμαν ίρτεν — πσιρίθεν το δλία.
 Πες τα ζάνια ιπλόθεν καπνό,
 Γιάλκzan, ίσπρεzan τα ινία,
 Μέγα ίχαν αφτά ζιχτόβ!

Στα καλά ανικζέζza βραδείz
 Τος δεν ίχεν καμία μυράτ:
 Υς το φος πεz το τζόλ γυρυλτέiz,
 Τρακτορί τραγόιδα φυκράτ!

Δινατά το δυλία-τ' ζιχτάizεν,
 Τος τα άκρες ζμπυδάζ να ζορέβ,—
 Πέντε ζάνια ζ' αρτέλι μπιτράizεν,
 Ενα τιάλο εν να μπιτρέβ!

II

Ιλιος μόνο φανέροzen τ' ν άκρα-τ,
 Λον το ίzo κε όμορφο λάν
 Πάι Τζερκάζ αν δικό-τ το μπριγάδα
 Να μπιτρέβ το ζτερνό το ζαν.

Πάι τ' μπριγάδα—το τζόλ αγνεφάτο.
 Τέκα-τέκα το ζτράτα πυχνίζ.
 Μπριγαδίρος—το φτιάλ-τ ίσακάτο:
 Κατ αφτός δινατά νυνίζ

Αντα έζυzan, ζτάθαν ζμα ζ ζτράτα,
 Πσιζίρzen τμάχκετ τ' μπριγάδα, χτιπά. —
 Τι άιτς λίγzes το φτιάλς ίσακάτο;
 Τον Βολόντια πριτζέπτζικς ροτά.

- Ντράνα, ζμας μόνο γιάζζκα πεδία,
 Ζέρ φοβύνι αφτίν το ζαμετ;
 Πυ το χάζiz δικός το ζσενκλία,
 Ιόχζαμ, έχiz κανά χαιιβέτ;

Τα μαζζίνzes δυλέβne λιζζάρκα,
 Εμπρός—ίzo κε όμορφο τζόλ.
 Χυλαντρέβyμτα μιz λαλαζζάρκα,
 Τίλγα μάθζin-μας το κομζομόλ!

Γιάλκzin πκάτο ζτα φρίδα-τ τα μάτια-τ
 Μπριγαδίρος Βολόντιαz Τζερκάζ-ς.
 Λίγο ζάλεπzin τα αμπλάτια-τ
 Κε χαχάλοzin έμπρο ζτα μαζ.

-«Ει, τα γιάζζκαμ δικάμ τα πεδία,
 Ενα τνα ζiz ζιμάμ ζορεφτέτ,
 Πας τα ίτυν καμία τ' φωτία
 Τοδιύμα απόρ' φυκριθέτ!

III

Ιταν χρόνια πολά ακζαπίζa:
 Τις τα κζερ, πρέπna δεν το ζμονύν...
 Δεκατέζερα χρόνια απίζo...
 (Αλιαχ τζάλκα τα χρόνια περνύν!)

Το ντυνιά μτυλέφτιn ζτα διά ...
 (Λίγο τρόμακzin τυ νταύζz-τ.)
 Αλυβλάizεν μέγα φωτία,
 Πσιζίρzan ντόχταν γαρίπ κε πλuzς!

Στα χυρίατα ζπρυτκz χαραχλάιβαν,
 Ετζίν κόζμο κε ζπίτια Μαχνός.
 Αβρι άθαρπος τί να υγράιβεν,
 Δεν το ίκζερin ζίμυρ αφτός.

Κόζμοz πράταναν άμα ζτζάιδα,
 Υλ-πα ίχανε χαιιβέτ.

Τα τι θάρναν καμία—υγράιβαν
Πες το άγρο αφτό τ' αλικέτ!

Κε ατότ πες δικό-ζας τ' χορίυ
Μις ζορέφταμ πολί νυμάτ.
Ίβραμ τφάτια, πατρόνα, ζπαθία
Κε οργάνοζαμε οτριάτ.

VI

Λον ατύτο το ζτράτα μία
Δάιναμ μίς, μία τιάλο—ντυςζμάν!
Ίταν ζπρύτςκ—εζκατρόν για διά,
Μις—πενίντα νυμάτ παρτιζάν!

Γιάλκζαν πκάτο ζτον ήλιο ζπαθία,
Σζύρκζαν πολίς κε χτίπζεν ζναριάτ.
Χάζιν κάποζα γιάζςκα πεδία
Το δικό-μας μικρό το οτριάτ!

Τίνα πέμναν—καρδάρ κε αφόβιτ,
Δεν το πέτακζαν τότες το φρόντ.
Υς τα τόρα ντυςζμάν δεν το ζμόνζαν
Παρτιζάνςκι το άτχο το δοντ!

Ε-ε ... πολά μις αντ' ζπρύτςκ κυπανίχταμ,
Εμα κόνυζαμ γιάζςκο, ζεζτό.
Ος πυ ήβραμ τζαρά κε ζμίχταμ
Πες το Κόκίνο το Στρατό!

... Αλυβλάίζεν κε ζβίχτεν τ' φωτία....
Νίκζαμ μις πες αφτό το ντυκόςζ!
Ερκετ ραζτ μία-μία ζτα φωτία-μ
Σον φονί αχ δικότ το νταύςζ!

Τόρα ζ τάλο το φροντ πολεμίζυμ,
Κε ζ αυτό το φρόντ-πα, μπαρόχ,
Δεν θαρύ να πιμένυμ απίζο!
Τί θαρίτ—να πιμένυμε,

-

Ιόχ!

V

... Αιτς Βολόντιας τ' διήγμα-τ μιπιτράίζεν
Κε ζτα τράκτορια γίρζεν αφτός.

Λίγο ζτερ το μιπιγιάδα τζζυνάίζεν.
Παλ' ιπλύτ πες το τζολ καπνός.

Το τιν μέρα πενίντα εκτάρια
Ίζζεν πλαν το μιπιγιάδα αφτό.
Αντα ζκόθαν γιαςζλάρ ζτα μπδάρια,
Λίγο τ' έζυζαν τα κατό!

Αντα κάθιντον ήλιος ακάτο,
Τ' άκρα-τ γιάλζεντο τεκαράν,—
Μιπιγαδёр Τζερκάζ το μιπιγιάδα
Το ζτερνό μιπιτράίζεν το ζαν!

χ, Μικρό-Γιανισόλ, Αβγύζτο, 1933

Ι ΣΙΝΑΝΤΙΣΙ

I

Πέραζαν χρόνια. Τιντζλάίζεν
Το ντυκυζί αλικέτ.
Σ' άλυ μαρέα χυλντάίζεν
Τόρα το ζίζμο, ελμπέτ!

... Ιτανε άλα ζαμάνια,
Ατχο κε άγρο κερό.
Αφνίζιν έμα. Στα ζάνια
Σκύτιν-τον μάβρο καπνό.

Γιάζςκα, καρδάρκα πεδία —
Ίδαμ πολά ζτεβαρό.
Το ντυκυζί το φωτία
Ίτυν πιχτά φοβερό...

Τ' άλγυμ τυ αγαπιμένυμ
Μράχκιν-τον ντάμαμ ζαμέτ:
Αλγο κε άθορπος—δίμας
Ίχαμε ένα χιςμέτ.

Αχ το Μπακύ ζτο Σαμάρα,
Αχ το Σαμάρα ζτο Χρίμ,
Ίζα χαρςζύ ζτον ντυςζμάνο
Πέτανα γο αν το πλιμ.

Ετζίν ντυκύς αν το φλόγα-τ...
Δι' ακριβί αγιαχτάς,
Δίμας — καρδάρ κε αφόβιτ,
Πέρασαμ μισ το Σιβάςς!

II

Πάγνι τα χρόνια. Τιντζλαιοιν
Το ντυκυσζί αλικέτ.
Σ' άλο μαρέα χυλτάισιν
Τόρα το ζίζμο, ελμπέτ.

Αχ το ζαβότ πελιμένος,
Δύλεβα γο στο κολχός.
Ιδα γο τ' άλγομ βζιγμένο.
Δάινιν ζιτάρ στο ομπόζ!

Στάθαν υρτά τα μαλίαμ...
Ιβρεν καρδίαμ χαρά!
Πάλι φτιράκσιν καρδία-μ
Τίλογα έμπρο... γυργά!

...Μέγα πολέμιζμα τόρα
Εχυμε ς τάλο τυ φρόντ:
Πες δυλεφτάδικα γράδες
Ζμίχτανε γιάς κε γιυρόντ!

Μέγα γιαπύςσιτσαμ δλία!
Χτίζυμ ζαβότια πολλά,
Γράφτυμ, διαβάζυμ χαρτιά,
Τράκτορ πρατίζυμ καλά.

Λένιν τα βισιάτια
Μις τι θαρύμ να ζμονύμ...
Τίλογα νίκισαμ τότες,
Τόρα-πα μις να νικύμ!

ΔΕΚΑΤΡΙΑ

Πύθι τ' ίχαμ χαμπάρ, ζμα στο γέρμο, μικρό χυτραδίτσα
Τίρπσεν-κζέβιν χαρσσύ-μας μέγα σπρύτεσκο οτριάτ.
Σζύρζαν λόρια-μας πύλις κε πας τ' υμπαδίτσα
Χτίπσεν-έζπασεν άγρα σναριάτ.

Πεζίρσαμ ντόχταμ... Στο τζολ αλυβλάισεν φωτιά,
Πες τα γράδες-μας έκαμιν μέγα ζαράρ:
Κάθε έκρυν σναριάτ—κρέμζιν γιάςσκα πεδία,
τσαραντίχκιντον έμα το χλιυρό το χυτάρ.

Κε τακά-μας αμπράισαν, — πολλά έμα κυνόθιν...
Χάλις μάβρα κυρόνις ίταν σπρύτεσκυ αλγάδ...
Δεκατρία νυμάτ—μις χορίζταμ κε μλόθαμ
Πες πσιλά τα χαμίσσα γιαναςζά στο πιγάδ.

Ενα-δί, κριμιζμέν ζμα στο ζιτράτα μανκράιβαν,
Στεβαρά, δίχος όρα αντα έδυγαν πεζί...
Γιαγαλαίβαν τακά-μας. Σπρυτσκ ατζζόβκα χυλτάιβαν,
Σζύρζαν πύλις κε κρέμζαν τζιτζάκ χαμίζι...

Αντα ζίμοσαν ζμα,— δεν νταγιάνεπσιν Λιόνιας.
Ολ-μας ίκσαμ απότες δικό-τ' το νταύςς:
—«Πος ντρανάτ στα μαρέις, τιμαζέτ τα πατρόνια!
Τί παλκάρια μις ίμετς ας μαθένι-το πλυςς!»

Στον ντυςσμάνο χαρσσύ δόκαμ ζαλπ όλ-μας μία,
Κρέμσαμ άλγα πολλά, κρέμσαμ ς' άλγα πολίς.
Δεκατρία νυμάτ, — δεκατρία πεδία
'Το τνι μέρα το φροντ μπικετράισαμ-το μις!

Στάθαν τ' άλγα-τιν χάλχ. Πολί γίρσαν απίσο.
Αν το «Μάκσιμ» πολίς Λιόνιας κρέμζιν αλγάδ.
— «Ει, ντυςσμάνο κακό, ζι, μπαρόχ, τι θαρίς-το
Μις το ίμετς αδό δεκατρία νυμάτ!»

Γιαγαλαίσανε σπρύτεσκ. Καρτακόλσαμ τα σκκλία!
Χυτχαράισαμ ς' ατζέλ τ' αγιαχτάς-μας πολίς.
Δεκατρία νυμάτ, δεκατρία πεδία
Το τνι μέρα το φροντ μπικετράισαμ-το μις!

Φλεβάρι, 1933.

ΕΝΑ ΝΙΧΤΑ...

Το τυ νίχτα ίτον άλιαχ άγρο.
Σινεφιάρκυ στέκεντον κερός...
Πες το τζολ παντύ-πα μάβρο-μάβρο...
Πέριςκεν σκυτίνς ματίς το φος.

Το τυ νίχτα γιάςσκο κομσομόλετς
Στέκεν-τον αφόβιτα στο ποστ.
Κυτυρύ δεν διάβεν ντομπροβόλετς –
Το κολχός αγάπανιν αφτός.

Τ' εν πολά λαφρό αφτό το δλία:
Μαναχός κε νίχτα ς' χαραύλ!
Λιγ ντυςζμάν για τ' τζζυματί τ' σοδιά
Τίμακσαν πατρόνια κε σακούλ!

Στέκετ τίντζκα... Δεν σαλέβ τ' αμπλάτια-τ.
Τος δε χράςκετ πόπσα να κεμάτ!
Πες τ' σκυτνία βυλυνιάζ τα μάτια-τ,
Στα μαρείς τος ντρανά — φυκράτ...

Μία τιάλο — γιάλκσιν ζμα φοτία...
Κατ' πες τα φρατέίς χαςσιρλέβ...
— «Με τ' ατίτκο άγρο το σκυτνία
Τις μπορί αδό να χαραχλέβ;»

ΠΙΠΝΟΣ

Στο ήλιο γενίθιμο κέιτ υρανός.
Στζοπάχταν τα ζίνεφα μέγα κυτζνάδα.
Γο πάγο ς' μπριγάδα, ς' δικόμ το κολχός
Να ζμίγκυμε παλ' ς δυλεφτάδικο γράδα.

Γο πάγο στα τέρια-μ, ς δικό-μ το ταιφά,—
Κενύριο ντυνιά πυ αφόβιτα χτίζυν,
Πυ εν αμπιτράεφτα δλίες πολά
Κε μας, δυλεφτάδς, να μπιτρέβύμ, χυλίζυν.

Να βγάλυμ χορτάρια πες κάθα-μας ζαν...
Πολέμιζμα θελ το πσιλό το σοδιά!
Φιλαί τα τζαλγύιδα δικό-μας τ' μπιτζάν,
Υρίζ-μας: «στο δλία, πεδιά, στο δλία!»

Βαστύ πες καρδία-μ γο μέγα χαρά:
Δ ι κ ά — μ α ς τα ζάνια παντύ-πα ιπλόνε,
Δ ι κ ό — μ α ς τ' χοράφ πες το τζολ καλμερά
Κε τόχκα κυτία στα φτιάλια-τ γιυμύνι.

Σ' αφτό-πα ατόρ', άντα κέιτ υρανός
Κε -πιάκεν τα ζίνεφα μέγα κυτζνάδα,
Γο πάγο ς μπριγάδα, ς' δικό-μ το κολχός
Να ζμίγκυμε παλ' ς δυλεφτάδικο γράδα!

ΤΙΣ ΘΑ ΝΙΚΙΣ;

Ηλιος χλάθεν. Φσα λαφρό αέρα.
Πάτος πςζίρσεν τεκαράν χλυρίζ.
Σίφτε ζίμυρ με τ' καλό νι μέρα
Ι μπριγάδα κζέιν να αλετριζ.

Το αλέτρι αχτραμίζ το χόμα,
Οσυν πάι το ζαν μαβρίζ-μαβρίζ.
Για τ' πσιλό σοδιά τζολί μπριγάδα
Σίμερα πςζιρά να πολεμιζ!

Μπριγαδίρ, ςις ίζετς χοριζμένι
Πας κολχόζικο το τζόλ μεγάλ.
Σαχτ' ας ίζετς — τακσικός ντυςζμάνος
Μαγανέβ να στεγ το δλία παλ!

Κόμα καμ αφτός πολά χατέιδα:
Ακριφά τ' μαςζίνες-μας τσακόν,
Κλέφτε σπέρμα, χαραμόν τ' φαγύρα,
Αχ τιν πίνα τ' άλογα σκοτόν.

Σ' ανικςκέςσο σπέρνιμο το πλάνο
Μόνο τος μπορί να το νικίς,
Τις μπορί κε κσερ με τον ντυςζμάνο
Μπολςζεβίικα να πολεμιζ!

Απρίλι, 1933.

ΣΤΙ ΜΑΝΑ-MY

Το περαγμένο 'πσα ζμονόμ —
Αν θελ' κε ζ' ίτυν γάνα.
Μα ίρτεν ραστ κε ντοκ' στο νυ-μ,
Ι σχοριμένζα-μ' μάνα.

Θαρίς παμπάτζ, ασπρύτσκο ζζον
Πας δέντρο τα κλαδία.
Γενάρις πλύμζιν με τ' αγιάζ
Πας το γιαλί πλυμία.

Κε νίχτα λόρια στο συμπά,
Χάλις σταβρέζσα πλίτζα,
Μις ζλίχκεμιτς ζτι ζένα ζμα,
Μικύτσκα μπαλαδίτζα.

«Μιζέλ, μιζέλ!» Κε ος τ' αργός
Μις πίνιζκαμ τα λόγιας.
...Πιχτά-πα, ίτυνε κερός,
Φυκρύμνιτς τα μυρλόγιας...

Πιχτά, πιχτά ζι το ταιφάς
Πζομί δεν ίβριζκς μπδίνα,
Κε με τα ζζόνια κε αγιάζ
Υχλάιβεν-μας ι πίνα.

Αφτά τα χρόνια κάτο-ις
Κυπόθαν κε ζτυπόγαν.
Πςζιριθεν όμορφο αβγίς
Κε ακονίχτιν λόγο-μ.

Κε τόρα, — ίμε πιτίς
Στι λέφτερι-μας χόρα!
Γο κάθε μέρα τραγυδό
Με τι χαρά ατόρα.

Το ζίζμο έκλοζεν το τροζς-τ
Κε χάθιν άγρο νίχτα.
Χαρζζύ-μας ζτράτες φοζερά
Χαμπαριστάν ανίχταν.

Παντύ, πυ κλόθς, ζιπέβ το ματς
Πλυζζίν κε βλύνι.

Μις άντα ζίνεφα απόρ'
Γιαπύςζεπζαμ φίλιυ!

Το φλάι-μας, — τ' κοφτερό-μας ματ
Δίχος το ζορ ντρανά-το.
Μις βγάλυμε απάνο χυμ
Χτο γιαλοδί τον πάτο.

Ι καρδακί-μας ΕΣΣΔ
Πλατένυν τα χανάτια-τ.
Σ' δικό-μ το ζιδερί το ζςερ
Πλιθένυν τα χυβάτια-τ!

Με το αγάπι φλογερό
Ακόνζα παλ το πένα-μ.
Πες το βαχτλίδκο-μ τον κερό
Υχλάιζες-με ζι μένα.

3-XII, 1935 χ. Μικρο-Γιανισόλι.

ΖΙΛΙΑ

Μις γενίθαμ ένα χρόνο.
Μις γενίθαμ ένα μέρα.
Μις γενίθαμ δί-μας μία.
Κόζμυς ίπαν: «Μάζς-αλλά!»
Σεναντόπ καμπόζα χρόνια
Μις μαθένιζκαμ στο ζκόλια,
Δί-μας μία — «φινυμία!» —
Ίπαμ ζτέρα τ' μαχαλά.
Αν μαέζζο το αβόρα
Δί-μας κζέβαμε αχτ' χόρα.
Λον το ζτράτα, λον τα ζάνια
Μις τζζυνάιζαμε απότ'...
Πετζατλάιβανε αχνάρια
Πες το πύχνα τα μυνδάρια.
Αντα έίρνεν ι μέρα,
Φανερόθιν το ζαβότ...
Πες τα χέρια-μας τα μπέλια.
Πςζίρζαμ έςκαπζαμ θεμέλια.
Πςζίρζαμ έςιρναμ το χόμα, —
Έβαλαμ καλό χαινάρ!
Αντα τέλιαζιν το δλία,
Διάβαζαμ στο κλυμπ χαρτιά.
Μις μαθένιζκαμ. Ατί-πα
Δάιναμ δί-μας μπάρ-α-μπάρ.

Ίρτεν ραςτ κε δί-μας μία
Μις μπτικένεπсам τ Μαρία.
Μα τ' αγάп-μας τ' ένα ντ' άλλο
Τι μπιλτράιβам-το, ελμπέτ.
Μαβροχάραγο χανία
Σζένκα κύτεβιν το δλία.
Πας δικό-μας το καρδία
Ζύλζεν-βάρζεν χαςιβέτ.

Μία γίρсам αχ το ζμένα.
Σι χορίζτις αχτι μένα
Εμπρο έστραпсιν κε χάθιν
Το μπιλνίδκο το πλατόк...
Έσφικсен δικό-μ' τ' καρδία,
Αντα έςυσις τ' Μαρία...
Τίς τ' καρδία-μ' τόρα,—νύνза,—
Μυρατλίχ μπορί να δοκς!

... Σις ατότες διάβιτ ίза,
Го ντζζυνάизα аксапиза...
Μαναχόμ,—пύ δάинам δί-μας,
Γίρза, διάβα στο ζαβότ.
Αγιαχτάзза-μ'—та πεδία,
Τα κορίτζα, αν το μία
Κе ιзлίδκο μπριγαдіρος—
Ολ' θαγμάзтане ατότ'!

...Μεταλάχкантан та мєрис,
Μεταλάχкантан та мίνεѕ
Αν та γιάззска-μας та зсєρία
Τсєχ κενύριο έχтсам миѕ...
Στι зомпράνια ατότες
Λάλзан όλι-μας τ' μπριγáδα
Με τ' зαιγί στο έμπρο τ' γράδα
Κάθзан μόνο маχитіѕ.

Αγρικύ, χυλίζνε μένα
Νа κσιβέно παѕ το зтзэна.
Στο прєζінτινιμ Μαρία...
Σтрафт зта маτια-μ' το πλατοк...
Αχ τ' γιατζέика βαλιμένза
Ακριφί-μ αγαπιμένза,
Ίρτεν— τζένтзин παѕ καρδία-μ
Το маχитικό зνατζόк.

Κе ατότες αν το μία
Νтаγатрэфтин το ζιλία-μ,
Αναπέχтен το κυρμία-μ,
Χάθιν όλο-μ το καιμό!
... Λίγο зтєρας τρί-μας μία—
Го ке зί-πα αντ' Μαρία,—
Αν βαχτλίδκο το καρδία
Μις τζζυνάизαμ зто кινό...

Χ Α Ρ Α

Ялыз макра то семафор...
Сма сто перон то трено.
Ста курсэс, сто базар атор
Го дама на паэну...

Кремишкет чичаклыдьку шон,
Счопаз панду тон пату.
Лахтарсин, кспахтын то вагон
Ке тромаксин апкатум.

Пета то трено халы пы.
Хтыпун лафра та троша,
Пусев ке эркит то скутын,
Апса на ифтун фоша.

Ке то чираи-м дьокен фос.
Го шерум ке нунызо!
Ас хора кзєва апєзос,
Ма шоферс на гиризо!

О, зисмо! Паго го харшус!
...Симон вахтлыдько ора,
Агапименса-м! Ах то вуз
Си пал на эркес с хора.

С дьико-м то сидьери то шер
Плытєнун та хуватя-т!

Ме то агапи флогєро
Аконса пал то пена-м,
Пєс то вахтлыдько-м тон керо
Ухлайсєс-ме си мєна.

ЗИЛЪЯ

Мис энытѣам эна хроно.
Мис энытѣам эна мера.
Мис энытѣам дѣи-мас мия.
Козмос ипан : «Маш-агла!»
Сенандоп камбоса хроня
Мис матѣенышкам сто сколю,
Дѣи-мас мия – «финумия» -
Ипам стера т махала.
Ан маешу то авора
Дѣи-мас кзеваме ахт хора.
Лон то страта, лон та заня
Мис джунайсаме атот...
Петзатлайване ахнаря
Пес то пухна та будѣарѣя.
Анда эирнен и мера,
Фанеротѣин то завод...
Пес та херѣя-мас та бельѣя,
Пширсам эскапсам тѣемельѣя.
Пширсам эсирнам то хома,-
Эвалам кало хайняр!
Анта теленын то влѣя,
Дѣявазам сто клуб хартыя.
Мис матѣенышкам. Ати-па
Дѣайнам дѣимас бар-а-бар.
Иртен раст ке дѣи-мас миа
Мис бикенепсам т Мария.
Ма т агап мас т ена нд ало
Ти билдрайвам-то, илбет.
Маврохараго ханѣя
Шенка кутевин то дѣляя.
Пас дѣико-мас то кардѣя
Зулзен-варзен хасивет.

Мия гирсам ах то смена.
Си хористѣы ахты мена
Эмбро естрапсин ке хатѣин
То билнидѣко то платок...
Эсфиксен дѣико-м т кардѣя,
Анда эсусис т Мария...
Тѣы н кардѣя-м тора, - нунса, -
Му ратлих бори на дѣок?!

...Сис атотес дѣявит иса,
Го джунайса уккуписа...
Манахом, - пу дѣайнам дѣи-мас,
Гирса, дѣява сто завог.
Аяхташа-м – та педѣя,
Та корича, ан то мия
Ке ислидѣко бригадирос –
Ол тѣагмастане атот!

...Металахкандан та мерис,
Металахкандан та минес
Ан та яшка-мас та шерѣя
Цех кенурѣ эхтсам мис...
Сти собрания атотес
Лалсан оли-мас т бригадѣа
Ме т сайги сто эмбро т градѣа
Катѣсан моно махитис.

Агрику, хулизне мена
На кзивено пас то сцена.
Сто президиум Мария...
Страфт ста матѣ-м то платок...
Ах т ячейка валименса
Акрифи-м агапименса,
Иртен – тенцин пас кардѣя-м
То махитико значок.

Ке атотес ан то мия
Дагатрефтин то зилия-м,
Анапехтен то курмия-м,
Хатѣин оло-м то каймо!
...Лиго стерас три-мас мия –
Го ке си-па анд Мария, -
Ан вахтлыдѣко то кардѣя
Мис джунайсам сто кино...

1935, «Неотита» №4

**ΔΙΑΜΑΝΔΟΠΟΥΛΟ
ΑΛΕΚΟ
ΑΧΙΛΛΕΣΟΒΙΤΣ
(ΡΙΟΝΙΣ)**

(24.04.1910 – 11.09 1976)

Рионис родился в г. Кизляре Дагестанской АССР в семье рабочего. После установления советской власти на Кавказе его семья переехала на свою родину в город Кутаиси. В 1927 году закончил Кутаисскую 9-летнюю школу, в 1930 году был направлен на учёбу в Ленинградский институт истории, философии, литературы и языкознания (на греческое отделение). После окончания института с 1933 года преподавал в греческой школе в Батуми, затем в греческом педагогическом техникуме г. Мариуполя.

Писать литературные произведения на новогреческом языке начал с 1927 года. Печатался в греческих газетах «Κοκινός καπνός», «Κομμουνιστής», журнале «Νεόν зоин» (г.Ростов), в «Νεοτите». Написал драму «Салоницкие зори», постановку которой осуществил Батумский греческий драматический театр в 1935 году. Плодотворно работал после войны. Сотрудничал с ташкентской греческой газетой «Νέος Δρόμος», где опубликовал до 40 статей. В разное время делал переводы с новогреческого на русский язык, а также переводил на новогреческий произведения А.С.Пушкина, М.Ю.Лермонтова, Н.А.Некрасова, Т.Г.Шевченко, Л.Украинки. Переводил также румейских поэтов: Г.Данченко, А.Шапурму. В 70-х годах написал «Очерки о советской греческой литературе». Вместе с женой – А.М.Давыдовой составил «Румейско-русский словарь» и «Русско-румейский словарь» на 13,4 тыс. слов.

ΜΙΑ ΝΙΧΤΑ ΤΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ

Σα δάχτυλα εκσάπλοσε
Τυς δρόμος-τις ι πόλι.
Ο ένας φτάνι στο σταθμό,
Ο αλός στο ποτάμι,
Αλος χτυπάι το βυνό
Κε βγένι όλος διόλυ
Εος τις πρότες βαλανιδιές
Τυ δάσυς τις Καστάνιας.

...
Ανάμεξα στα ζίγνεφα
Κολίμπαε το φενκάρι,
Δένοντας με το κέρατο
Τα ζίγνεφα αλίζιδα
Κε κάποτες εκρίβετο
Σα νάθελε να πάρι
Ανάσα για να κσαναβγί
Σε νέα πόλι пάλι.

...
Βίδα εστριφογίριζε
Ελέφτερος ο αγέρας,
Κε ζίριζε зτις φιλοσιές
Γίνυνте зτίφι ι зκιές
Κε μάχонте γιγάντι.
Κзάφνυ πσιλά зτον υρανό
Ανάβун ι ρυκέτες
Κе μια зιμέα κόκινι
Αναπετάι зτιν λάμπзи.

* * *

Κάτο ι θρόνι κι' άρχонτες!
Εμπρός, εзις καλίβες!
Βαδίζте ιπερίφανες!
Στο κέντρο όλι, όλι!
Να тιν ι όρα ι зτερνί
Τиς зκλαβομάνας νίχτας.
Τиς λεφτεριάς тиς ποθιτίς
Να тин ι πρόти όра!

Βατόμ, 1931.

ΣΤΡΟΦΥΛΕΣ

Τι ορέες αφτές ι зτιγμύλες
Μεζ' тин πράзινι 'δο зιγαλιά

Μύρθαν пάλι αφτές ι зτροφύλες,
Σαν τзампí από мίρια φιλιά.

Σιγοτρέμουν τα φίλα τυ πάρκυ,
Πσιθιρίζουν κριφά ι σκιές,
Καθιζόμενος απάνο στο μπάνκο,
Εθιμίθικα φίλι-μυ σε.

Όλι μέρα λυζμένι στον ήλιο,
Πόσο όμορφι ίν' ι ζοί...
Τραγυδύν τα πυλιά κε τα φίλα
Κε εγώ τραγυδάο μαζί.

Κι' όμος, λέγο, να ήμυν μαζί'-συ
Στυ κολχόζ τα χρισά τα σπαρτά.
Μπριγαδέρα εσί. Τρακτορίζτας
Να ορμίζο κ' εγώ στι δυλιά.

«Неотита» №4

ΧΙΘΙΤΕ ΣΤΙΧΙ!

Χιθίτε στίχι με τι φόρα
Όπυ ρυφαί τις καρδιές
Χιθίτε στρόστε τις γραμές,
Σαν τιν στρατιά τι νικιφόρα.

Κε σαν τυ ποταμύ το ρέμα,
Όπυ ακράτιτο κιλά
Ορμάτε μπρος! Σαν τι φοτιά,
Για να φλογίστε κάθε βλέμα.

Με όπλα τα θαβμαστικά
Κε μες' τι ρίμα φορεμένες,
Εμπρός σιρές-μυ δοκσαζμένες
Μες' τιν ανίκυςτι δυλιά!

Κε διαλαλίζτε κε δοκσάζτε
τυς ήροες, τυς μαχιτές.
Στυς νικιμένυς υρανός
Τι Διεθνί-μας ανεβάστε!

1934 «Неотита» №4

Ροχαλίζει το κίμα βαριά,
Κξεχλώντας στ'ν έριμι κάτω
Αμυδιά. Πσιχαλίζει...Βλογιά
Το νερό βλέπο τόρα γιομάτο.

Μοναχός περπατό. Δε μπορό
Να χονέπσο τιν άσπλαχνι αλίθια.
Ι φολιά-μας ριμάδι πσιχρό.
Το ζαράκι μυ τρόγι τα ζτίθια.

Έχ'ις φίγι μακριά κ' ι βροχές
Όλα τάζβιζαν τόρα τ' αχνάρια.
Έρθαν μέρες για μένα πικρές
Κε περνύνε θαμπά τα φενκάρια.

Καθιζμένος στο βράχο πσιλιά,
Αγναντέβο το κίμα μ' ελπίδα.
Πύ να πίγες;—ροτό. Κξεκιλά
Κε μυ λέγι: — Κ' εγώ δεν τιν ίδα!

Το κεφάλι-μυ γέρνο. θαρό,
Πος για πάντα, κσανθί, θα σε χάσο.
Ο, το κξέρο καλά, δε μπορό
Τα φιλιά-συ ποτέ να κσεχάσο!...

Κε μια μέρα φισόντας γερά
Ο αγέρας τα ζίνεφα πέρνι,
Τα σκορπίζει, κι' ο ήλιος χαρά
Λαμπερί, γελαστί κσαναφέρνι...

Ι καρδιά-μυ χτιπά κε γελό.
Με λαχτάρα τιν όρα προζμένο
Να σε δο κε το γράμα φιλό,
Το χαιδέβο, με δάκρια το ρένο.

Τα χρισά-συ θα λάμπουν μαλιά.
Τιν αγάπι μαζί θα χαρύνε.
Σε θερμί κι'ανιχτί ανκαλιά,
Νε, κσανθύλα, κσανά θα βρεθύμε!

Γιάλτα (Κριμέα), Νοέμβρις 1935.

ΑΓΟΝΑΣ

Μες' στο δάσος σιγά περπατό.
Τυς πανίπσιλυσ βράχυσ θαβμάζο.
Κσαφνικά κσαφτικός σταματό.
Σαστιζμένος απάνο κιτάζο.

Νκρίζι βράχι, ζαν τίχι, μπροστά
Δίχος χόμα κοφτί κατεβένυν.
Πυ κε πυ κλαδοτά, φυντοτά,
Καταπράσινα πέφκα ανεβένυν.

Φιτρομένα με ρίζες γερές
Στυ νκρεμύ τιν απότομι μέσι,
Βρίζκυν μέσα στ'ν πέτρα τροφές,
Κε κανένα δε θέλι να πέσι!

Ο αγέρας τα δέρνι σιχνά
Κε τ' ασπρίζυνε πάντα τα χιόνια,
Μα τα πέφκα παλέβυν κσανά
Κε νικύνε τα δίσκολα χρόνια.

Τί φυρτύνες, πικνές καταχινές,
Τί βροχές έχυν όλα περάσι,
Τί χαλάζια, κκλιρές παγονιές,
Μα κανένα δε θέλι να ζπάσι!

Ι κορμί κοκινίζουν πσιύλα.
Σαν κατάρτια, ποτέ δε λιγίζουν.
Έχον δι πια τα πέφκα πολλά,
Μα στον τόπο-τυς μένυν κι' ανθίζουν!

Έτσι μπένι στο νύ-μυ βαθιά,
Πυ τα βλέπο περίφανα τόρα,
Πος περνύν τι ζοί μ' αφοβιά,
Δεν τα σκιάζι ποτέ καμιά μπόρα.

Έτσι πέρασε χρόνια κκλιρά
Κ' ι γενιά-μας, παλέβοντας βγίκε
Σ' ανθιζμένι πια ζτράτα. Χαρά
Κ' εφτιχία στ'ν πάλι-τις βρίκε.

Γιάλτα (Κριμέα), Νοέμβρις 1935

ΓΕΛΑΣ ΠΙΑ ΤΟΡΑ ΜΑΝΑ

Θιμάζε, μάνα-μν, το κλάμα,
Το κσιλο, τς καβγάδες, τς βρισιές.
Δεν ίσυνα φτιασιδομένοι «ντάμα».
Δυλέβοντας περνύζες άγριπνες νιχιτές.

Πικρά κιλύσανε τα χρόνια
Στι φάμπρικα, στο ζπίτι, στο χοριό.
Βαριά, χτινόδικι ζοί εόνια
Δεμένοι ζ' ίχε στο μαντρί στο μαγεριό.

Τα φρίδια πάντα ζυφρομένα.
Νε, ζ' έπνιγε ι φτόχια κ' ι ζκλαβιά.
Τα μάτια-ζν με δάκρια βυρκομένα.
Ι έγνια χάραζε τα μάγυλα βαθιά.

Δεν άνθιζε ποτέ το γέλιο Στα χίλια-ζν.
Το φόβο ζτιν καρδιά
Σν φίτεβε το πζέφτικο βανκέλιο.
Βαζίλεβε τριγίρο νίχτα κε κλεπσιά.

Σν αλιζόδεναν τα νιάτα.
Τα ζτίθια-ζν τα πλάκονε βραχνάς,
Μισόντας έφεβγες για κζένι ζτράτα
Κε δε μπορύζες όπιον θέλις ν' αγαπάς.

Θιμάζε, μάνα-μν, μια μέρα,
- πυ με λαχτάρα φίλαγες να' ρθι,-
- Περίφανα ι κόκινι παντιέρα
Πσιλά κιμάτιζε ζτι λέφτερί-μας γι.

Κε κζεσκλαβόθικες μανύλα.
Αντίχιζε τυ Λένιν ι φονί:
Ι προτινί μαγίριζα, ι δύλα
Το κράτος-μας να μάθι να το οδιγί!

Κε χάθικε ι καταφρόνια.
Δυλέβυne κε χτίζυne μαζί
Ι γιί-ζν κε ι κόρες-ζν μ' ομόνια.
Αντάμα κιβερνύν τιν κόκινι τι γι.

Ι Άνα ίνε ινζζενιέρος,
Προφέζορας ι Κίρα, ι Λενιό
Πιλότος, ι Σοφία κομπαιινιέρος,
Ι Βέρα τρακτορίζτας πρότος στο χοριό.

Ι Λίζα τόρα δεν τον θέλι
Το Βάνια κε τυ τότε φανερά:
«Εγό να πάρο άντρα-μν τεμπέλι
Δε θέλο. Έτσι, δε θα γίνι ι χαρά!»

Γελάς πια τόρα μάνα. Γέλα!
Κζανάνιοζες. Κζεχνάς πια τα παλιά.
Το ζπίτι-ζν δεν ίνε χαμοκέλα.
Πολέμιζε ν' ανέβι ακόμα πιο πσιλιά.

Εκί . . . ακύς ακόμα κλένε
Χαροκαμένες μάνες κι' αδερφές.
Βοίθις' τες κι' αφτές παντού να λένε
Τραγύδια νίκις, γέλια νάχυνε, χαρές.

Μαριύπολι 8 τυ Μάρτι 1934

ΦΟΡΟΣ

Μπαιντάρι. Τιν πίλι περνύμε.
Ι θάλαζα μπρός-μας πλατια.
Για κάτο με κρότο τραβύμε.
Τ'αμάκσι ζταμάτιζε πια.

Φορός!.. Μυδιαζμένος πιγένο
Να φάγο. Σα λίκος πινό.
Ανίγο τιν πόρτα κε μπένο.
Πσιτό κε κρασί κινονό.

Μαςό κι' όλο γίρο κιτάζο.
Ολόχριζυς βλέπο ζταβρύς.
Ριτά το βανκελιυ διαβάζο.
Θιμύμε διογμένυς κερύς...

... Πανόραμα μπρός-μας απλόνι
Ι φίζι κι'ο δρόμος περνά
Απ' τιν εκλιζιά, πυ τ' αφιόνι
Απλόχερα ζ'όλυς κερνά.

Στιν άκρι τυ βράχυ ζτιμένι.
—Ανάβυν καντίλες, κεριά.—
Να μπλέκζι ζτο δίχτι προζμένι
Τον κόζμο, θαρίς αραχινά.

Με γύζτο διαλέγανε μέρι,
Πν δίνυνε πλύζια ζοδιά,
Παπάδες, χοντρί καλογέρι
Για τ' «άγια» παντύ μαγαζιά.

Ι μέλιζες φέρνανε μέλι.
Μα πός να γεμίζι μπορί
Αχόρταγο, τρίπιο βαρέλι —
Κιλάρια παχιά κ' ιερί;..

...Χορτένο καλά. Σιλογιύμε:
Μιν ένιοζα κι' άλι φορά
Σε τέπιο λιμέρι, να πύμε,
Καμιά κζεχαζμένι χαρά;

Στι μνίμι τα χρόνια ζκαλίζο.
Σα ζπίθες πετύν ι ζτιγμές.
Τυ κάκυ, τυ κάκυ παζκίζο.
Δεν ένιοζα τέτια ποτές!..

«...Αγάπα θερμά τον πλιζιον.
Κολίμπα ζτον ίδρο, πιστέ.
Τυς νόμυς ν' ακύς τον κριόν,
Να μιν κζιμερόζι ποτέ».

«Τυς πλύζιυς, καλέ, μιν κιτάτε,
Ας έχυν χριζάφι, γιαπιά.
Εζίς με τζαρύχια θα πάτε
Γραμί ζτον παράδιζο πια».

«Εκίνος τυ θέλιζε νάβρι
Ανθρόπινο δίκιο ζτι γι,
Σε κόλαζι βρίςκετε μάβρι,
Στι ζύβλα τον πζίνυν εκί»...

Λιπόν, μαζ φοβέριζαν έτζι
Να μίνυμε πάντα ζκιφτί,
Να τρόγυν παχί κοκορέτζι,
Κ' εμίς φαζολάδα βραζτί.

Κε τόρα πζιτό κινονύμε
Στον ίχο τυ πρόιν θεύ
Κ' ι ζκέπζις με γέλιο κζιπνύνε.
Γοργά φτερυγίζυν ζτο νυ.

Παράδιζο φτιάνοντας πάμε
Ολόρθι με βίμα ταχί.
Εδό τις ζοίς πια τριγάμε
Καρπύς μιροδάτυς ζτι γι!

Σεβαςτύπολι — Γιάλτα, Νοέμβρις 1935.

ΣΙΜΙΟΣΙΣ. 1) Ι πίλι τυ Μπαινταριύ βρίςκετε πάνο ζε μια βυνοκορφί τις Κριμέας, ανάμεσα ζτι Σεβαςτύπολι κε τι Γιάλτα. Μόλις περάσι αφτί ι πίλι, αρχίζι ο κατίφορος προς τι Γιάλτα. Απ' εκί φένετε ένα μεγάλο μέρος τις νότιας κριμαικής παραλίας.

2) Το Φορός βρίςκετε 2-3 χμ. πιο κάτω απ' τιν πίλι τυ Μπαινταριύ. Ι εκλιζιά τυ Φόρος ίνε τόρα εζπατόριο

ΚΑΝΟΝΙΔΙΣ
ЯНИС
ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΕΒΙЧ
(ΔΑΜΟΝ
ЭΡΙΣΤΕΑΣ)

(21.05.1888 – 1938)

Янис Канонидис родился в местечке Кромна на берегу Черного моря в семье учителя. По окончании школы в Трапезунде в 1904 году работал учителем. Писал стихи и песни на понтийском диалекте, которые исполнялись под аккомпанемент лиры. В 1909 году переехал в Россию и учительствовал в городах Анапе, Новороссийске, Ростове. В 1923-1925 годах преподавал греческий язык и литературу в Батуми. Сотрудничал с греческими издательствами в Ростове и Мариуполе, где издавалось большинство его произведений.

Янис Канонидис не избежал судьбы своих братьев по перу и был репрессирован в 1937 году.

ΤΣΕΚΥΡΙ ΚΕ ΦΟΤΙΑ

ΣΤΙΝ ΑΡΓΑΤΙΑ ΤΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1

Φέρτε-τον πίσο, φέρτε-τον κσανά,
αφτός δα λίπι απτα κοράκια,
пу τις Ελλάδας—πόλις κε χόρια
δικά-τους κάνανε γιατάκια.
Στι γι, пу κυβερνίτες ι νεκρί
το ράσο απλόσανε ζιμέα,
ту «άταфу» ο γιος ας κατεβί
μ' όλον τον βρικολάκον тιν παρέα.
Κε φέρτε κε τον «άταφο» εκί
ζύμβολο μες зτιν πόλι τις "σοφίας" -
νεκρύς νεκρός να οδιγί
από το μνίμα κάτω ο «μεζίας».
Ту Σικομύ ι όρα ζαν θарθί,
ι βρικολάκι όλι μαζομένοι.
Φοτιά еδό..., тσεκύρι екί!
Σπορά απ' τι зπορά-τους να μι μένι

2

Γλώσα παλιά, ιμερολόγιο παλιό,
σοφία απτα μνίματα βγαλμένοι.
Με φλάμπυρο ту γένυς το зταβρό
ι Ελλάς νά αναστιμένοι!
Με зτέμα διес βασιλικό,—
ακάνθινο όχι—зто κεφάλι,
зτις Πάνερ ζεβγμένοι то зιγό
βαδιζι зτιν Ιδέα τι μεγάλη.
Тон зαλονιόν, τον δρόμον зτρατιγί
зτις Λεφτεριάς τι φέρνун та λιμέρια
χτες "διμοκράτες", зίμερα πιστί
τον Γλίκзμπυργон φυυρί, κзεφτέρια.
Ι μαραμένοι ρόγес-τιз—κρυνί
κрасί γι' αφτός то έμα зτάζουν.
Κι' αναστιμένοι ι Ελλάδα проχορί
екι, т' αφεντικά όпу προστάζουν.
Εργάτι зίκο, φтάνι пια!
Κ' εμπρός με τον αγρότι ενομένα.
Тзеκύρι еδό... екί φοτιά!
Μίτε зπορά από тин екφίλι τι γένα.

3

Στα πόзта анτεροβγάλτες зτρατιγί
ке τον каφεζανтάν τροπεοφόρι.
Για тин πατρίδα, όλι-τους πιστί
Тиз Πάνερ, то Хάμπру δοριφόρι.
Νέα τιμάζουν για ти хόра μακελιά,
πιοз περισσότερο προσφέρει—
μίναν ακόμα ανθρόπι зта χοριά,
арνιά για τον тирάνон то махэри.
Στα πόзта анτεροβγάλτες зτρατιγί,
ке тзόνιδес ке кόντιδес ке тзάκια.
Тиз еклизιάз ι παλιάтзи литурγί,
тиз πολιτίαз όλα та κοράκια.
Вρόμιζε пиа то тэρας аργατιά,
για то δικό-зу зίκο Ικοзiένα.
Тзеκύρι еδό... екί φοτιά!
Μίτε зπορά από тин άтими τι γένα!

4

Σтис зτάβλυз ту Αβγία, пу βυνά
ι κοπριά μαζέφтик', ι зτρατάρчes,
Ιπίес νέι, зτίσανе казβγά
Тон κορονάтон пiι ι αβλάρчes;
Κе пiι ι паракίμενι, ке пiι
τον παλατιόν ι γανιμιδес κ' ι εβнύχι;

Τις ατιμίας πύι φρυρί,
 τις βασιλείας πύι ραβδύχι;
 Στι βρόμα, σπιρνάτι πετινί,
 από το άρμα πίσο τον Δαρίον
 να ζέρνυν τον ελίνον τι φιλί
 ερίπιο ςτι γι τον εριπίον.
 Κ' εκί ςτον Όλιμπο απςιλά
 ατέλιοτο να ςτίζυνε το γλέντι,
 νκυβέτςι τυ λαύ-μας τιν καρδιά
 ςε κάθε να προσφέρυνε αφέντι.
 Τιν ατμοσφέρα ςκέπαζε βαριά
 τον γαλονάδον, τον τςακión ι διςοδιά!
 Αλκίδις νέος, ςίκο Αργατιά,
 τον Πινιό ςτυς ςτάβλυς τυ Αβγία!

5

(Ίςτερα απ τιν «εκαθάριςι»
 τυ πανεπιστιμί)
 Ζβιμέν' ι κάθε μια φοτιά
 ςτο φλογερό τυ έθνυς το "καμίνι".
 Ίλιυ αχτίδα ύτε μια
 ςτις Αθινάς τιν πόλι να μι μίνι.
 Ι γλάφκα-τις τιφλί για να μπορί
 ςτα ρίπια μέζα, ςτα ςιντρίμια
 τι χόρα τον ελίνον να οδιγί
 ςτα ςερπετά βορά, ςτ' αγρίμια.
 Φρυρός τυ Μιςτριότι ι ςκιά
 ςτο ιερό το τέμενος τον φότον,
 κ' ι Παλαμάδες—αςπρομάλιδα πεδιά,
 Τραγυδιςτές τον νέον πιερότον.
 Ένας θεός μονάχα, ι κιλιά
 κ' ι τέχνι παλακίδα πυλιμένι.
 Το τέμενος τον φότον, Αργατιά,
 κ' εκίνο τι φοτιά-ςυ περιμένι!

**ΚΙΡΥΑΚΩΣ
 ΛΕΟΝΤΙΪ
 ΝΕΣΤΕΡΟΒΙΤΣ**

(род. 08.05.1919)

Леонтий Кирьяков родился в крестьянской семье пос. Сартана Донецкой области. После окончания семилетней школы поступил в мариупольский греческий педагогический техникум. 17-летним юношей сотрудничал в мариупольской греческой газете «Колехтивистис», и состоял в литгруппе Г.Костоправа. Позже закончил училище механизации сельского хозяйства, работал в колхозе, затем – на заводе им. Ильича. Леонтий Нестерович участник Великой Отечественной войны, был ранен, награждён орденами Великой Отечественной I-й степени, «За мужество», медалью «За боевые заслуги» и другими юбилейными медалями. В 60-х годах Л.Кирьяков и А.Шапурма начали активную работу по возрождению румейской литературы. Кирьяков пишет произведения на греческом (румейском) языке с 1932 года, переводит украинских и русских классиков: Т.Г. Шевченко, Лесю Украинку, И. Франко, А.С. Пушкина, М.Ю. Лермонтова, а также современных поэтов.

Леонтий Нестерович автор сборников в переводе на украинском языке: «Завжди в дорозі», (Донбасс, 1976), „Травнева пісня” („Молодь”, 1979). В переводе на русский язык: «Память» («Донбасс», 1981), «Слава тебя найдёт» («Донбасс», 1985), «Конь мой златокрылый» («Донбасс», 1989). На греческом (румейском) языке: «Слово о полку Игореве» («Дніпро», 1987), «Амфора» («Радянський письменник», 1988), «Арион» («Дніпро», 1992), „За три моря” („Донбасс”, 1993), „Тысяча жемчужин” в соавторстве с Д. Патрича, („Донбасс”, 1993), „Як би ви знали, паничі”, произведения Т. Г. Шевченко в переводе на румейский язык („Донбасс”, 1994).

Леонтий Кирьяков основатель и составитель литературно-художественного альманаха на греческом языке „Пирнешу астру” („Утренняя звезда”). Как составитель и литературный редактор подготовил и выпустил в издательстве „Донбасс” четыре сборника (1988, 1989, 1991, 1993). Л. Кирьяков составитель и коллективных сборников греческих (румейских) литераторов: „Народные сказки греков Приазовья” на румейском и украинском языках („Донбасс”, 1993), „Кобзарь”, избранные произведения Т.Г.Шевченко („Україн-

ський письменник”, Київ, 1993). В соавторстве с В.Киором и Г.Мороз Л.Кирияков издал „Українсько-грецький розмовник” („Донбасс”, 1993). Им были изданы «Народные песни греков Приазовья» на румейском и урумском языках («Донбасс», 1994), «Малятм- дошкільнятам» на румейском языке („Донбасс”, 1996). В 1999 году подготовил и издал „Русско-румейско-новогреческий словарь” на 10 тыс. слов (Мариуполь, 1999).

Леонтий Нестерович Кирияков член Национального Союза писателей Украины с 1978 года. Делегат IX и X съездов Союза писателей Украины (1986 и 1991). Член Правления Союза писателей Украины (1991). Лауреат литературной премии им. Максима Рыльского (1995).

АВГУСТЫАТЫКИ НЫХТА

Иныттын фенгкус, плэв пас т хора,
Атытку омурфу заман!
Лафра аэра фса, авора
Анкалсин олу ту мидан.

Сту чол тынчлых, ма мия-мия
Ста фтыя-м эрkit лахарды:
Сма ст молотилка враз ту дълыя,
Анда харейс олу т врадъы.

Харшу сту сырт, хт путам апера,
Комбайн адалыфта чалэв
Ки ту дувлайму-т ос тын мера,
Тъарис, пест хора-мас сингкев.

Ситаря болка... (Враз ту дълыя!)
Сту элеватор кувалун.
Яшлар — курича ки педъыя
Анду иштах тын трагудъун.

Та астрис пемнаны арея
Ки фенкари ту фос тьылон...
Ту сырт, с Анатоли марея
Пшира кутьниз, пирнос симон.

Мариуполь, («Коллективистыс», 20.09.1937, № 136/936)

ГЕОРГИЙ КОСТОПРАВ

Георгий Антонович, ирта ста сена,
Ас ту монументос ки стыкум харшу-с.
Виглызу апану-с нду фтял алгигмену,
Апесу-м, кардъия-м эм теты ки чуз.

Го стыкуми сма-с ки апану-с виглызу,
Тъарис-ки, с та матя-м си феныс зданос...
Апану-с иреву трагодъ на пширису,
Фувуми, то авр на ми нышкит аргос.

Ма пух го тян пяку ки пух тян пширису,
Нду дъакру н пинма-м тья вген тараго...
От исны палкар-с, ан кардъия ту ису,
Х зданыс, препна, симур, тэк ксеру-ту го.

Пула дъина эвалыс, тиксирис ипну,
Си иревис т глосса румеку на зи.
Пулэмзис нда тыц си, тыс итуны итмус,
Румеку т глоссия на вгал ан т арзи.

Тымизка го тьелу на лэгу та иса,
Та тен куфа лоя, то ксер катъа ис,
Си исны с румейс ки атора-па иси,
Ах ол-с ахилдарс, акирвос пиитыс!..

Прату го пес т хора-с ки ан т тьягмасия,
Прату ки виглызу т Харахла тукос...
Ати пу инытъис, пу иферис ия,
Пу тата-с ки мана-с тот дъокан-се фос.

Х тукос т мисарея го дъава лон т страта,
Ки вретъа сма с спит-сас, с тукос харалды.
Го дранса апану, го дранса акату,
Ма лоу-па копии адъо хасхаты...

Ти феныт нэ тата-с, ти феныт нэ мана-с,
Ти феныс ки си-па дъо эмбру ст авлыс...
Юмотын кардъия-м ачѐв эм ки гана,
От ишис вахтцизку графи и инытъис...

...Вай, хроня, вай, хроня пула перазмена,
А чалка угдъуинда пуру на нысту...

Ст Харахла го ирта на пу ола сена
Ки стэра сту петъус лафра на тмасту...

Георгий Антонович, мена, си сhora,
От ирта на хасу тун ипнус ватъи...
Ки тэкас исенка ол тьмунны пес т хора,
Мис симур нду здыш тья перасум т вradъи.

хора Сартана 15.04.1975

Т АЛГУ-М ТУ НАМЛЫДЪКУ

Т алгу-м ту намлыдъку,
Ту агапимену-м!
Пу фтырнызс си палы,
Пу тья пайс пал мена?

Сири-ме ати си,
Ас ато тун топу
Пу мис пканзам немцес
П кас ту Мелитополь.

Сири-ме ати си
Пу румей, т адьрефя-м,
Нда педья, нт ала,
Скутумена пefтны.

Эху мега хреюс
Пану-тын нда нызу:
Ты, баро, скутотьян,
Тора мис на зису-м.

Ста, н капела-м с вгалу,
Ста, на ми салэфкис.
Эна тна с statъуми,
Скутуменс с анкепсу.

Дьока го ту хреюс-м,
Талгу-м стыкит, фкраты.
Стэра пал джунайсин
Лон ту мега т страта.

10.05.1970

Пигадь

Ати, пкас та дьендра, сту счадь,
Пках хараташ хлюрярку,
Камия згадъывин пигадь —
Нэро галти, крирярку.

Сма мегалэфкиндун дьендро —
Псило, мурфия-с млэя.
Та мила-т пэлнан пес т нэро
Кутьнярка ки галтея.

Агапана го тун пирно,
Ас ту пигадь на пагу,
На пару милу хту нэро
Ки ачка на ту фагу...

Тен ту пигадь ах та гурга,
Тен хта гурга ки т млэя.
Ма пал го шэру-м дьината
Нда пагу то марэя...

5.02.70

СИ - УКРАИНКА, ГО - РУМЕЮС

Тинэка-м т Оля харизу

Нда иргыс си ас т Сартана,
Пес т глоса ксену-ксенумену
Ки нда агапсис атот мена,
Агапсис т глоса-м-па саатна.

Мас ти хуризс анду нэро:
Си — украинка, го — румеюс,
Ма эхум дьы-мас эна хреюс,
На эн т агап-мас катьаро.

Туко-с кардья эн илал,
Ти ксер нэ псема ки нэ фтрайдъа
Ки тен на лэйс дьо хуратайдъа —
Кало, хилдарку эшс си тьфал.

Та хроня эркны ки пернун,
Мис зуми арта хроня транда
Ки ас та мена феныт панда,
Тьарис-ки, дьы-мас ти эрнум.

Тъарис, т агал-мас илюс эн,
 Фусараэв тукомас т страта,
 Кардъям пстэв-ту ки грика-ту —
 Ос на васлэпс-па тья мас хлен!

25.01.1971

ТИ ЗМОНСА - ТО, ПАПУ...

Хуртаря, хайдыа, ставрус даглымена,
 Хорятка мурморя палея...
 Ста сена ки сн баба-м трава тосу мена,
 Нда клотью с така-сас марея...

Ти змонса-то, катнымас дьи-мас п кас т млэя
 Ки здыханам мис т эна т алу,
 А баба-м мазривин с эна марея
 Пистытку паста анду гала.

Маэрипис баба-м. На фагум сияйсин —
 Н паста ишин мега мнустыя.
 Зяфетя сту зисму-м пола го дынгкайса,
 Ма тэфага тытку камия.

...Дъафтом ими папус, ирну галя-галя
 Ки пагу с така-сас марея...
 Ма панда сту ну-м круй н паста анду гала,
 Ту эфагам дьи-мас пкас т млэя.

хора Сартана 10.04.1970

АРОМАТА

О, аромата галтея,
 Кумбута ки эм варея!

Пос пихта ста мена клотъыт,
 Го гныфу — сис арта млотъыт?

Кумбуто хара тэк ферит,
 Ато т' ора чалка перит...

Ки захла ти дъуйты мена,
 'Н ши-м згалыт ту пунымену.

О, аромата галтея,
 Лэгу сас — илат арея...

15.XI.1971

МАНА

Ту кардъако-м т мана афиероно

Шмос, аяз кискинку,
 Бран ачувлаймену...
 Ас та хлышка руха
 Тьмуми ганахдзмену.

...Гнэфса ки тьягмаста,
 Сахныфта апану-м
 Эшипсин, шупаз-ме
 Кардъакуцу-м мана.

Саз-ме сахка, тынчка
 Анда хлышка-ц шера.
 Няшкит ки фуваты
 Крию го ми перу.

— Тими, мана, мкуцкус,
 Чаля эху, дра си.
 — Олу эна ст мана-с
 Пемныс пал бала си.

Ан т агал сипайсин,
 Мена хта малыя,
 Дъава пал стун ипну
 Ан т хара с н кардъя.

...Хта гурга тен мана-м,
 Няшкуми-тын, хъэву,
 Ки та хлышка-ц шера
 Го пихта ангкеву.

10.01.1973

**ЛАГО
ГРИГОРИЙ
ИВАНОВИЧ**

(01.11.1914 – 16.01.1988)

Григорий Лаго родился в поселке Сартана города Мариуполя в семье крестьянина. С 1925 по 1932 обучался в сартанской школе. Два года обучался в техническом училище при заводе им. Ильича. В 1934 г. открылась средняя школа в Сартане, куда он поступил и окончил 10 классов в 1936 г. После этого обучался на 4-х месячных курсах комсомольских пропагандистов. В 1937 году поступил в Орджоникидзевский учительский институт, но со второго курса ушёл по болезни и стал работать в Грозненской области учителем, затем контролёром на заводе «Красный молот». С 1942 года принимал участие в боевых действиях против немецких захватчиков.

Вследствие тяжёлого ранения он потерял левую руку. В апреле 1944 года вернулся в Сартану к родителям и работал служащим на предприятиях города Мариуполя и Сартаны.

В 1935 г. Григорий Лаго написал стихотворение «Крепнем» и послал в редакцию газеты «Колехтивистис». Вскоре он получил от Костоправа ответ.

Это стихотворение было напечатано и в газете «Колехтивистис» № 62 (420) и в альманахе «Неотита» № 4.

Это письмо, книга Г.Костоправа «Леонтий Хонагбей» и альманах «Неотита» №2, которые хранил всю жизнь Григорий Иванович, были переданы после его смерти в Сартанский музей истории и этнографии его сыном Александром Григорьевичем Лаго.

«Киев, 24.04.35

Дорогой т. Лаго!

Вы оказались молодцом: сдержали слово. Прислали стихотворение, которое будет напечатано в «Колехтивистисе». Пишите и дальше в том же духе. то есть так же успешно. При желании Вы этого достигните и я надеюсь, что в следующем № нашего альманаха увижу два-три (в крайнем случае хоть

одно!) Ваше стихотворение.

Смотрите, чтобы это было так, непременно!

Я знаю, что первое напечатанное произведение сильно действует на молодого писателя (сам когда-то был таким!), но никогда не нужно преувеличивать свои способности и надеяться на них. Нужно развивать эти способности учебой и работой.

Только в таком случае может что-нибудь получиться. Я уверен, что напечатанное стихотворение даст Вам уверенность в свои силы и бодрость, но никак не послужит причиной «головокружения от успехов»! Чорт возьми вас – молодых! Я вам завидую страшенно! Сколько Вы еще можете написать! Ничего, я тоже еще успею кое-что сделать, не правда ли?

В Киеве я буду дня три-четыре, вернусь в Мариуполь числа 28-29/ IV. Если не успею к этому времени, наверное останусь здесь на первое мая, но это навряд.

Так или иначе – пишите на редакцию мне, что у Вас нового?

Жду Вашего письма по возвращении. Хорошо?

Стихотворение будет напечатано в литстранице, но повидимому после I/V так как нуждается в небольшой обработке.

Пока. Дружески жму руку.

С тов. приветом –

Г.Костоправ.

Пишите, работайте, читайте! По возможности – больше!»

ΔΙΝΑΤΕΝΥΜ

Φένκος κζέιν 'χτο τζάп μαρέα,
Φοσεράιζεν τ' мисарέα...
Ιντυν νίχτα χάλις μέρα.
Νίχτα χλίτσκο κε кунτό...
Та дένтра ζαλέβ τ' αέρα.
Νταγирлэб τ' αμάкс απέρα.
Αντα φλάις, кат-λίγο στέρα
Τ' χτίπυς παλ' ακύις αφτό.
Οζυν-πάι πσιλά κζέν φένκος
Κε γιαλίζ απάνο ζζένκα.
Τ' άστρες χάλις κατί μάτια
Φοσερέβνι 'χτα πσιλά.
Αртаχ ζόπαζαν та πλία.
Πύ κε пύ γирνίζνε ζскλία.
Τ'μίθαν όλα та ιβλάτια.
Τιντζко εν το μαχαλά.
Λον та ντίмка тарамаída
Грикисκύνε υνтрамаída.
Ιρταν κόζμυς аχ το δλία,—

Κάθα-ίς ντρανά δικότ.
 Σμα στο κλυμπ πες τ' μιζαρέα
 Περνά ενα κυραζέα.
 'Τί αντ' ανιχτό-τ' καρδιά
 Ερκετε αχ το ζαβότ.
 Γο ντρανύ-τιν μια μία,
 Αντα έρkit από δλία.
 'Ντα περνά σμα στο γιρί-μας
 Το τζιράι-μ' πςσιρά γελά.
 Γο τ' χαρά-μ τι μπιλτραίζο,
 Μα κριφά ατότ' νονίζο:
 Τζάλκα δί-μας θα να ίμας
 Ενα τόπο στι δυλιά!
 Στο κολχόζ-μας γο δυλέβο
 Κε τραγόιδα ντραέβο.
 'Τα πετύνε πες τ' αέρα
 Πες κολχόζικο το τζολ.
 (Ε, αζμόνιτα ζαμάνια!)
 Κεματίζυνε τα ζάνια,
 Πυ δυλέβι νίχτα-μέρα
 Τ' καρδακό-μ' το κομζομόλ!
 Γιάν τι μας πολά χιλιάδες
 Πες εργατικά τα γράδες!
 Ολ-μας έχυμ σκοπό ένα,
 Στράτες έχυμ φοσερά.
 Μις ντογρύδικα δυλέβυμ.
 Το κολχόζ μπικιτραέβυμ...
 Αγρικάς-το: σζέριτ πάτος
 Αν δικό-μας το χαρά!
 Ει, αζμόνιτα ζαμάνια,
 Ει, αμέτριτα μιντάνια,
 Φοσερό βαχτλίδκο ζίζμο,
 Γιαν το θάλασα πλατί.
 Αν μπερίλικο-μας το δλία
 Δινατένυμε, πεδία!
 Δε πιμένυμ μις απκάτο,
 Μαθιμέν κε δινατί!

«Νεότιτα», Σαρτανά, 1935

ΜΑΤΣΟΥΚΑ
 ΑΝΑΣΤΑΣ
 ΜΙΤΡΟΦΑΝΟΒΙΤΣ

(1911-1944)

Αναστάς Ματσούκα γεννήθηκε στην αγροτική οικογένεια του χωριού Στύλα του παλαιού δήμου Βεσέβσκ του νομού Ντονέτσκ της Ουκρανίας. Από το 1919 έως το 1929 με διαλείψεις σπούδασε στο επτάχρονο σχολείο. Το 1930 εισήλθε στο Μαριούπολ γαλλικό εκπαιδευτικό τεχνικό, το οποίο ολοκλήρωσε το 1933, εργάστηκε ως δάσκαλος στο χωριό Βόλνι Τσάκουβ. Από τον Σεπτέμβριο του 1937 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1939 υπηρέτησε στα τάγματα του Κόκκινου Στρατού. Μετά τον πόλεμο εργάστηκε ως δάσκαλος στο χωριό του.

Ο Α. Ματσούκα έγραφε ποίηση στα γαλλικά από το 1934, ήταν μέλος της γαλλικής λογοτεχνικής ομάδας Γ. Κόστοπρα. Τα ποιήματά του «Άνοιξη», «Μαύρη είδηση», «Ενδεκάχρονο», «Χειμώνας», «Σκέψεις», «Από την άρδση» κ.λπ. δημοσιεύθηκαν στα λογοτεχνικά φύλλα της εφημερίδας «Κολλεκτιβιστίς» και στο άλμπουμ «Νεογέννητος».

Εργάστηκε ως δάσκαλος, ενεργή συνεισφορά στην εφημερίδα. Τα γεγονότα μεγάλα και μικρά, που συνέβησαν στην Βόλνι Τσάκουβ και Στύλα αντανακλάται στα φύλλα της γαλλικής εφημερίδας. Ο Ματσούκα έγινε θύμα των сталиνских репрессий. Το 1938 ο Αναστάς Μιτροφάνοβιτς ταξίδεψε στην περιφερειακή εκπαιδευτική συνέλευση στο Βεσέβο, όπου και κρατήθηκε. Πέθανε στα μέρη της φυλάκισης. Ο ότι, ότι ο αναστατώνεται, ήταν ουσιαστικά ειδοποιημένο τον αδελφό του Αλεξάνδρου Μιτροφάνοβιτς Ματσούκα.

ΣΤΟ ΤΙΜΑΡΕΜΟ

Ιρτεν παλ' κενύριο μέρα.
 Μιζαφίρος—ίλιος φαν'
 Κε πςσιρά πελί αθέρα.
 Στα αχτίδες 'ζπριζ τυμάν.

Πες το τζολ παντυ νταύζσα,
Μιχανές παντύ βροντύν.
Τα κοζίγκες στα χοράφια
Γιάν τα πλία κολιμπύν.

Το χοράφ δεμέν'. Τζαράνια
Πες το τζολ ζιρά-ζιρά.
— Ντρανιζέτε, νικοκίρι,
Να μιν χάνετε ζπορά!

Μις υντάρνικα δυλέβυμ
Για να ζίζυμε καλά.
Σαχιντρέβυμ το χοράφ-μας,
Σκίρτες ζτίβακζαμ πιζιλά.

Για τ' κολχόζ χυλί βαστύνε
Πες καρδίεζ-τιν εχτρί.
Σαχιντρέπζετ τα μαχζύλια,
Μιν τα κλέφτυν «κινιγί»!

"ΑΦΤΟ ΕΝ ΚΣΕΝΟ"

Στις μπριγάδα № 2 τυ κολχός όνομα τυ Κίροβ (χ. Κονςτινόπολι) πυ ίνε ο μπριγαδίροζ ζ. ΤΑΣΙΤΣ, τα αμάκζσα εν αίσαχτα. Αφτο κανί ζτο πράμα πολά ζαμετλίχια. Όταν ρότηζε ένας Τάσιτς, γιατί δεν ίζακζε το αμάκζι-τυ, αφτός ίπε:

— «Αφτό εν κζένο, πίραμ-το απτιν άλι μπριγάδα!»

Σελκόροζ Α.Π.

— Νο-ο, τα γέρμα!—Αγρα-άγρα
Μπριγαδίροζ Τάσιτς χλίζ.
Κατατόπ ζτέκυν τα μάβρα,
Τοζ απάνο κυπανίζ.
Τ' άλγα ιδροζαν, αφνίζυν,
Παζ τον πάτο ιδρο ζταζ...
— «Τύγο ζζε θα εν; (νυνίζαν)
Γιόχζαμ, έπαθαν μαράζ;» .
Στεγν ο πρόεδροζ τις Τάσιτς
Κε πζζιρά να τον ροτίζ;
—Τί άετς ιδροζαν τα άλγα,
Ταχάτ τίντζκα τα κυλίς;
Αντα ίδεν τοζ τα τρόζζα,
Τιάλο κζέιν δικό-τ' τ' χυλί:
Τ' ένα τροζς ντρανά ζτί Δίζι,

Τ' άλο ζπι Ανατολί!
—Ποζ εν τ' μπρίτζκα-ζ' τζαλμπαριάχκο,
Τί κεμόνο δεν τ' ίζάζζ;
—Το εν ζτ' άλο το μπριγάδα,
Κυτυρύ ναμίν φονάζζ!

Ι ΑΝΙΚΣΙ

Πέμναν πίσο ζζυμκέζζα τα μέρεζ.
Ίλιος ζκόθιν πζζιλά πεζ τ' Μαρτι.
Αρταχ λίθανε — δάβαν τα ζζόνια.
Κε ι μέρα-πα ίντυν μακρί.

Παντύ πεζ το τζολ λίθεν πάτοζ
Κε το χόμα πζζιρά να αφνίζ.
Τόρα ζμα να γιρίζνε τα πλία,
Τ' ανικζκέζζο χορτάρ να μιρίζ.

Με το μέγα χαρά ολ' κολχόζνικ
Ετιμάχταν να βγένυν ζτο τζολ,
Με το μέγα χαρά βοιθύν-τυζ
Πιονέρι κε το κομζομόλ.

Εν -τιμίζκο κε ίτμο το ζπέρμα,
Τα χραζίμια-πα εν τιμαγμέν
Αν περνύν κόμα -κάμποζα μέρεζ
Το κολχόζι ζτο τζόλι θα βγεν!

Πεζ τον πάτο θα πέφτυν κυτία,
Να υζέβ το χοράφ για τι μαζ.
Μιζ θα πάρυμε μέγα ζοδία,
Το ζαζζίτοτζνι ζίζμο να βραζ!

χ. Μεγάλο-Καράκυμπα

ΠΑСТΟΥΡ ΚΙΡΙΛΛ ΣΑΒΒΙΧ

(1916-?)

Кирилл Пастур был одним из молодых довоенных поэтов, подающий большие надежды. Родился он в крестьянской семье в п. Сартана Донецкой области. В 1936 году окончил Сартанскую среднюю школу. Один год работал в редакции греческой газеты «Κολεκтивιστίς». Осенью 1937 года поступил в Сухумский педагогический институт, который закончил в 1941 году. После окончания учёбы добровольцем ушёл на войну. На фронтах Отечественной войны Кирилл Саввич несколько раз был ранен. После последнего ранения был выписан из госпиталя и направлен в Кемеровскую область на преподавательскую работу. Здесь он остался и проработал всю жизнь учителем. Продолжал заниматься поэзией. В 70 годах ему было присвоено звание «Отличник народного образования».

Писать стихи на греческом языке начал в 1934 году, а с 1935 года – активный участник литературной группы Г.Костоправа. К.Пастур много печатался на литературных страницах газеты и альманахе «Неотита». Его лучшие напечатанные стихотворения: «Οκτώβρης», «Жизнь - борьба», «Помощь», «Κ учётке годов», «С тех пор как пришла весна», «Слава», «Как проходили годы». 20 – ти летний поэт сделал прекрасный перевод пушкинской поэмы «Цыгане», который вошёл в сборник избранных произведений А.С.Пушкина на греческом языке, изданном Донецким областным греческим издательством в феврале 1937 года.

ΔΟΚΣΑ

Αφιερώνο αфто το πίημα στους κολχόζνικους
ту κολχόζ «Νεζαμόζζνικ» ке στον ένα απ' τους
οργανιζάτορους αфτό ту κολχόζ — зінтрофу

Σ.Γ.ΠΑΠΥΣΣ

I

Ατότ', 'ντα χάνιςκεν τ' μορφιάδα-τ'
Ι ανικέσσο νιφ—τ' μπαχτζά,
Λιμπράιζεν, χάνιςκεν τ' χλυριάδα-τ'
Τ' χορτάρ μαρχά κε το κιντζά,
Πσιλά ντα χύλζαν κίτκα ζσνάρια
Κе κρίο έπεφτε χυρόβ,
Τιντζλάιζαν όλα τα ζολνάρια
Αχ το κυβάλιμο тазсόβ,
Γιαχάρ, φαγύρα, 'χτα мпузтάνια

Χαρπύζζα το ζτερνό το тоλ.
Ιπνιάρκα νίстаζαν та ζάνια,
Αρφάνζιν, άγρεβιν το тζολ...
Στο χόρα зма т' κυπάδ χυζγάιβεν
'Χта тζάπнуχис тζυμπαναχáis
Κе όλ-πα з' χόρα γιαναςζλάιβαν,
Στο тζολ íз т' ίφελε να φλάι,-
Πес та παλέа та χυβράида
Αχ' т' ένα оs το άλο лан,
Та тζέκια γiάν та тазсхураида
Тζολί анκάλζαν το мινтάν.

II

Μα ένα τόπο та тζαλάзза
Καμία т' етрυи-та ζαχτάρ.
'Та φίλαγαν ζαν χαρατάзза
Зма-зма паз κόκינו το γiάρ.
Ατί та ζάνια δεν тιντζλάιβαν
Κе δεν ζορέφκιν-τον το μπδάρ,
Та μπράνια άртаχ γиасζλάιβαν,
Μα т' δλία δάινιν μαθιτιάρ.
Αντα χατράиβιт αίтs тζαράида
Та δλίес να πтέпsνε пes το тζολ,
Πολά ζτον κόσμο маанáида,
Νтυзсmán-зас ιβρεзскан ρυзпóλ.
X' πολίς κριφίς νтυзсmánс пes т' χορα,
Αχ тус куlάκs καταραmένс
Езiсs πολά αфτό тιν όρα
Χυлτιάρка íзнас γελαζmέν.
Μα πέmναν όλα та φοβέрия
'Χта зас аκάто (т' εν να λείиs!)
Σиφтé з' κολχόζика та зсэрия
Κατέβαν πρόтис μιχанés.
Καταкарdiас тоt' аχтράмзит
Βαθέα μάβρα каматýс.
Αχ' з' όλs καlά ат' πέзо ζтάνзит
То ζπαρνιμένο το куkýtс.
Κе тζάлка ζτερ αфτό-зас т' δλία
Ολ' κόσмυс έκαmαν-то зир
Κе псзiρsан δάβαν με т' πизтiа
Πίзо з' δικό-зас το тζiм...

III

Μεγáλνεν αίтs δικός т' μπριγáда
Κе μέγα ίνтυне κολχόζ,

Σι ίζνε πέσο ζαν μανάδα,
 Αλίγίτος κε δινatóς.
 Ντρανύζε τόρα γάκα Γιόρκα:
 Τα χρόνια-ς πέρς κε γιυρντιάς.
 Ντρανάς τ' γιαςζλάρς, αναστενάζς:
 — «Σις ίβρετ — λείς — τα χρόνια ζόρκα!
 Εχ, γιάςς-ς να ίμνε γιαν τι ζας!»
 Μα τ' μπαςςχαρίας δεν πιμέν,
 Κε δεν χιέβς το έχις τ' δίνα,—
 Τα ζόρια ίταν πεσαλίνα,
 Μα το κολχόζ τ' ακάτυς-τ' τ' εν.
 Φυκρύνε όλ' δικός το λόγο...
 Ντυςζμάνος τί ιρέβ ας καμ,
 Μα δεν μπορί αφτός ατόρα
 Να ζβι κολχόζικο το ναμ!

IV

Βριςκύμε, έρκετ ραζτ, καμία,
 Πύ εςς τ' ν' αέρα μέγα νταμ,
 Πύ ζίφτε άρχιζετ το δλία,—
 Πες το τυγái, ζμα στο πυτάμ.
 Αφτό τον τόπο ντινκαιμένο
 Γυργά, ντρανύ-το, μεταλάιν.
 Τζαλάςζα τ' εν, μπαχτζά βαλμένο
 Μυρφίας όζεπςεν κε δάν.
 Κε άχ τα ζτύποζαν τα τζχύρια
 Τα ανικςέζζα τα νερά,
 Να κάμυνε χατέ κενύριο
 Ντυςζμάν-μας τ' ίβρανε τζαρά.
 Κε τρία τάμπορια γενίθαν,
 Ρατλίδκα κςέβαν στο μιντάν.
 Τα τζέκια χάλαζαν, ζμονίθαν,
 Κε δεν χοριζ τ' αζάν 'χτ αζάν.
 Ιπλόθανε μεγάλα τζόλια
 Ος πυ, ντρανάς, το ματ-ς χορίζ!
 Αζμόνιτα, ναμλίδκα χρόνια
 Κε ζτράτες πέρναζαμ εμίς.
 Μις γιανκιντέν πςζιρύμ το ζίζμο!
 Ντυςζμάνυς τί γιρέβ ας καμ,
 Δε βριςκ τζαρά να ζτεγν το χτίςμο,
 Να ζβι κολχόζικο το ναμ!

ΑΙΤΣ ΠΕΡΑΝΑΝ ΧΡΟΝΙΑ...

Τιρός ανικςκέςζο γραδάρζεν πιρνά
 Το όλν-τ' τζολί το μορφιάδα.
 Στο τάμπορ ζτο ζπέρνιμο βρέθιν ζατνά
 Ι πρότι κολχόζνι μπριγάδα.

Αμέτριτα μάτια χτο κρίο το τζιχ
 Παντύ πας τα φλίτζα λαμπρίζνι,
 Τ' αζάνια, γοργά ζπαρνιμένα αζίχ,
 Χτο ίλιο αθρέφκνε, χλυρίζνι.

Απ' μεζα μυυλέβ-τα μακρί ταραμά.
 Ατ' πεζο το τάμπορ βριςκάτε.
 Δυλέβ ι μπριγάδα ζτο τάμπορ ζιμά.
 Μακρά το νταύζς-τ' ακυςκάτε.

Αγίριζτο όρα δε θέλι να χαν.
 Γυρύχ ας το δλία χυλταίζεν.
 Αρτρέβυν τα τράχτορα μάβρο μιντάν,
 Τ' αχτράμζαν τον τόπο—μπλνταίζεν.

Απίζο, ντα ντρίλια ζτο φύγυ τ' αζάν
 Ανάνκυρε τ' άλγα δυλέβνε.
 Κε πυ χυλαντρέβτα πεδί—ντερ-ζαμάν
 Ατί τα τραγόιδα κυτέβνε.

Ις άντρας,—πςιλός, τεκαράν χαμπυριά,
 Τα μπίχια-τ κυτνίζνε ζαρέα,—
 Νε λεί, νε λαλί, το τζιρίαι-τ τι γελά.
 Νυνίζι 'τος καταβαθέα:

— «Ζερ έζνα εγό ας' δικό-μ το γιαςζλίχ;
 Χορζμένος χτα όλα-μ τα τέρια,
 Γο ντράνανα, ίκςερα μόνο γιαλτζλίχ,—
 Το βαχτ ίτυν ζ' κςένα τα ζςέρια!

Σ' ατύτο τον τόπο, μα κςένο ατότ,
 Ντλιγμένος ντα δια νκυζπάςζα,
 Κυπάνζα τα βόιδα, (πυ ίβριςζκα νιότ!)
 'Τα κόφκανταν παλ' χαρατάςζα.

Ζερ ζςένκα νταύζζα τοτ ίκςις ζτο ζαν:
 (Μπρε, τέκα τι ζμόνζα-τα κόμα!)

Χτο τζεκ ος το τζεκ, αχ το λαν ος το λαν
Λιντ' μέρα μαρμάρονα χόμα.

Ντα πάτανιν ζέστις, το ζάρκας κακάτς.
(Τοτ' θάρνις: «γο τ'χαλ-μ άρτα χάζα!»)
Δε ιβρίσκεις τόπο κατ-λίγο να κατς-ς,
Να άρίς κατ-λίγο ανάσα.

Το πέριςσκες ντάμας ικζίκκο προσφάι—
Στο ζτζαδ πκαχ κανά καφαλέα,
Γανάχτανις, πίνανις, δάινις να φάις —
Απέσο μινμίντια—φυλέα.

Γιά τίρπκεν-το π' μεσα βρομιάρκο πινκός.
(Μπαγιάτ, το πσομί κσερομένο)
Νε έφαις, νε τ' έφαις—πσταγμένους, νιστκός
Κριμίζσκινε άιτς, τυςνιμένος.

Σκυτόνσι το ίπνο—πςσιράς να νιστάκς,
Μα δεν το αςνέφκετ καρδιά-ς,
Στ' μαρέα μινμίντζ γιά μινμύδ να σε δακ,
Τζιμπίν μυρλογά πας τα φτίας!»

Ντ'ατίτκο το νύνζμο κατέιν ζ' ταραμά...
τρανά, κυκανέις νταγλιμένα.
Κε ζτύιδα (ντρανά, ισανί) ατί ζμα
Αςπρίζνε, χτον πάτο βγαλμένα.

— «Τα ζτζόπακκεν πάτος ντο μάβρο το χαπ
Ατότες, ντα τ' ίχαμ νταύζσα,
Κε, τίλογα πράμα πελίσ στο χαζάπ,
Ντα πέλναν κε μας ζτα ντυκύζσα!

Τα ίνταν, ντα γρίκκεν γαρίπς αντο νυ-τ'
Στ' αλίθα-τ τίς ίνε ντυςζμάνο-τ'
Κε έκλυσιν όλο τ' φωτία χαρςζύ-τ,
Χυλταίκεν αφοβίτα πάνο-τ.

Μπρε, τ' εν για τα χρόνια ατίτκο τινιάχ
Να ζτέγ-τα τζαράν πεσαλίνα,—
'Τα ρέγνε κε έμπρο τραβύν το ντυνιά,
Δε φίνυν ζ' μαρέα κανίνα...

Αιτς, τίλογα φένκος 'ντα κζύτι αργός,
Στερ ίλιος ντα κρόςζα-τ' νταγλέβ-το,

Μις ντάγλεπζαμ τ' πλυς-ς κε παένυμ εμπρός,
Κανίς-πα το πάιμο τι ζτέγ-το!»

Ο ύλιος χορίζτεν γυργά αν το ζιρτ.
Γιαλίζ το νερό ζ' πυταμέα.
Παένυν τα τράκτορα—τζιρ πες το τζίρ—
Κε κλόθυν στο τάμπορ μαρέα.

'ΧΤΑ ΙΡΤΕΝ ΑΝΙΚΣΙΣ...

'Χτα ίρτε άνικσις κε μεταλαιν τ'αέρα,
θαρίς κε το ζαβότ τραβίχτεν ζμα-μ χυμπτάλ.
Το όλο-μ το κυρμό γρικά π' ατί αθέρα,
Πύ ζςένκα το τζακυτόζ χτιπά πας το ζαντάλ,

Πύ όλες μιχανές απ' γλόζα-τιν ζντιςζένι,
Σιμόν σε μένα τζαχ δικό-τιν το νταύζς.
Ενα κυπάδ φονές θαρίς κε έμπρομ κζένι...
Να μλόνυ το χαρά-μ σε μένα ίνε κυτζ.

Γο κζέρυ-το,—ατί,—ναμλίδκα πάι το δλία.
Μπιλτράιζαν-το αφτό παντύ καλά εργάτ.
Ατί—δικό-μ τ' αχράν—πολά, πολά πεδία
Μπιλνίδκα, φανερά αρτρέβνε το χυβάτ,

Αρτρέβνε τ' δίνα-τιν, δεν ζτέκυνε καμία:
Εμπρός, κε παλ εμπρός ζπυδάζνε εμπρολάτ!
Κε ζςέριτ απ' αφτό πολά δικό-μ τ καρδιά,
Μα ντάμα με τ' χαρά χαντρέβι κιάλο κατ.

Χαντρέβι κιάλο κατ. Το ντόςμυ-τ πέζο-μ' πέχτιν.
Τ' χαρά-μ ιρέβ να βγαλ στο νέο μπαςαμάχ.
Αιτς στο βαθί ποτάμ τα κίματα ντα ντρέχνε,
Ιρέβνε να περνύν απ' πάνο στο τινιάχ...

Φιλάγο, βασιλέβ τζιμπιτραμένο φένκος.
Πςσιρά να κσεμερέβ, ντρανύ το τζολ πιννά...
Στο τζολ το δλία βράζ, δυλέβ κολχόζνικς ζςένκα,
Ατόρα τ' εν δικά-τ τα ζάνια ορφανά.

Ιόχ, τ' εν ατί το τζολ ατόρα τυςνιμένο,
Δεν πέμνιν ορφανό κανά κολχόζνι ζαν.
Υςέβι το μαχζύλ μ' αγάπι υστραιμένο.
Τα κίματα-τ πρατύν πες όλο το μιντάν.

'Χτ' αφτό το έμαμ μπεζ κε ζςενκλαέβ καρδία-μ,
 Ντα πέρο χτο τζακυτόζ το ζςένκο το χαμπάρ.
 Χτιπά κε άις χτιπά, ότι γρικύ τ' λαλία-τ',
 θαρίς αν το τζακυτόζ дуλέβι μπαραμπάρ.

Σαρτανά, Μάι, 1935.

**САРАВАС
 ПАВЕЛ
 ГАВРИЛОВИЧ**

(06.10.1911-20.09.1987)

Павел Саравас родился в селе Малый Янисоль Володарского района Донецкой области в крестьянской семье. После окончания семилетней школы учился в Мариупольском педагогическом техникуме, куда был направлен за хорошие знания греческого языка. Позже закончил Ворошиловградский педагогический институт. 39 лет преподавал украинский язык и литературу в школах города Мариуполя.

Закончив греческий педтехникум, стал работать в редакции греческой газеты «Κοлективистис». Здесь ему приходилось заниматься переводами с русского и украинского языка на румейский политических брошюр и небольших книг художественной литературы. Переводил басни Крылова, Глебова, а также стихи Пушкина, Бедного, Тичины, Рыльского и других. На страницах детского журнала «Πιονерос» иногда появлялись его стихи и рассказы. Благотворное влияние Г. Костоправа «сделало его немного поэтом» (из автобиографии Сараваса). Первые его серьезные стихи появились на литературных страницах греческой газеты. Некоторые из них П.Саравас сам переводил на русский и украинский языки. В четвертом номере альманаха «Неотита» напечатан его рассказ «Λυλудья» и стихотворение «Дьико-т то дьяля тья ныка» на языке димотика. Три его стихотворения вошли в коллективный украинский сборник греческих поэтов Украины «Від берегів Азова» (изд. Дніпро, 1979).

ΚΑΛΙΜΕΡΑ, ΖΙΣΙΜΟ!

Στον Γεόργι Κοστοπράβ

I

Ακόμα καπνίζ το τζιράχ,
 Πεs χώρα τζι χάρακσιν μέρα.
 Ακόμα πυχνίζ το συχάχ
 Στ' αλγάδς, τις στυπόθαν απέρα.
 Το καταραμένο ντυκόςς
 Κατ' λίγν αβλάχ αλυβλάζιν.

Μα άρταχ καρδιάς νταύςς
 Τα τέριας στα στράτες σιχτάϊζιν.
 Τανάςσιπσιν παλ' στρυντέρες,
 Στο τζολ πυρσυνέφτιν το δλία
 Κε δαιν στα μπαζάρια το τερς –
 Χαράχλας ναμλίδκα πεδία.
 Στ' αμπλάτζας χαρτία γυμάρ –
 Απίσο-τιν σι-πα ντζυνάις.
 Κε ίβρις από το μπαζάρ,
 Στο πύιο αγάπ' σι μπιλντράις.
 Αιδόνκςιν καμπάνα θαρίς, –
 Στα φτίας τοτ' ίρτιν λαλία, –
 Στα λον μεγαλίδκα δυλίσ
 Πατρίδα-μας χλιζ τα πεδία.
 Σι φίκις το σπιτς, τ' μαχαλά,
 Σ' γιαλύ τα γιαγαίδα σι βρέθις.
 Μετάλι να έχυμ πολλά,
 Αντ' όλυς κε σι-πα πολέμςις.
 Στα κας τα νυχύς, λαχαρντές
 Πλατέα ιπλόθανε στράτες!
 Ατότ' στο Μοσκβά αντ' καλίσ
 Κε σι, πιτίς, σ' γράδα στάθις.
 Ανίχτιν το σιέζντ. Στα γοργά
 Φυκράς σι, τι λέγυν τα τέριας.
 Κε Γόρκις – απάνυς ντρανά –
 Μπιλέτ πιτί βαλ' στα ζςέριας.
 Καρδιάς στ' χαρά φλακαρίζ,
 Πετά το τραγόδ πας τον πάτο, –
 Το στράτες μεγάλα ανίζ,
 Αγάπ τ' πυλασίας γιομάτο:
 «Καλιμέρα, ζίςιμο!
 Καλιμέρα!»

II

Πετύν τα χρόνια, χάλις πλία,
 Περνά το αθαρπνύ γιαςζλίχ...
 Τυ κος, πίιτ, το μπαςσχαρία
 Κε το τζιρό βαλ' αγαζλίχ!
 Αδό, στο καρδακός πατρίδα,
 Σαιγί σι ίβρις – πιγαδίτς.
 Στα τέχνι, – εμπριζνά τσιλίδκα –
 Σι πρότος ίπςις μικρό φυζίτς.
 Τα λόγιας ντάγλιβαν τ' σκυτνία,
 Γρικίθιν τ' όνιμας μακρά.
 Σι σπέρνιςκις, θαρίς φλυρία, –
 Ναμλίδκο φίτροςιν σπορά.

Αγιαχταςζλίχ κε μπιρλικία
 Νικά παντύ-πα, τζιτζακία.
 Κε μις μαχτέβυμε ολμία
 Τ' πατρίδα-μας, – τ' γιαλάν ντυνιά!

Οχτόβρις, 1973

ΤΕΛΕΝΧΙ
ΔΑΝΙΛ
ΔΑΝΙΛΟΒΙΤΣ

(1910-1946)

Данил Теленчи родился в с.Малый Янисоль в крестьянской семье. После окончания школы учился в Сартанской семилетней школе. В 1928 году поступил в греческий педагогический техникум. Проучившись год, оставил учёбу и поступил в Харьковский музыкально-драматический институт, который закончил в 1933 году. С осени 1933 года и по 27 декабря 1937 года работал в Мариупольском государственном греческом театре заведующим литературной частью и режиссёром. Писал произведения на греческом (румейском) языке и состоял в литературной группе Г.Костоправа. Печатался в греческой периодической печати.

Лучшие его рассказы «Когда листья падали», «Крик в горах», стихи «Утро», «Песня», «Вечер», «Разговор со смертью», «Ещё одна жертва», и другие были напечатаны в альманахе «Неотита». Теленчи перевёл на греческий язык драму А.С.Пушкина «Каменный гость», которая вошла в книгу избранных сочинений Пушкина на греческом языке и предназначалась для постановки в Мариупольском греческом театре. В начале 1937 года Даниил Теленчи написал пьесу «Плугаризма» - («Расплата»). Она была утверждена худсоветом, поставлена театром и имела большой успех у зрителей сёл Сартаны, Ялта, Урзуф, Малый Янисоль, куда выезжал театр с гастрольями во время летнего сезона. В этой пьесе главную роль играла его жена – Були Вера Михайловна. Сын Теленчи – Були Иван Данилович – родился в 1938 году, после ареста отца и был зарегистрирован матерью на её имя, чтобы облегчить судьбу сына в будущем. Реабилитирован Д.Теленчи 11 ноября 1960 года за отсутствием состава преступления.

ΠΙΡΝΟΣ

Σικόθιν γιάν το μέγα ζινις
Στον υρανό το κοκίνο τραπέζι
Κε γνέφσιν άνεμος τ' ιπνάρку το χαμίςς
Κε πςζίρσεν γάλια με та φίλα-τ μπέζι.

Χυλιάστιν το χαμίςς, τίνακσιν το τιχ-τ.
Χαρςζύ στον ίλιο γιάλκσαν κρία δάκρις
Κολχόζικο χοράφ έίρνεν το μιχ-т
Πες ποταμί т' νερό, пу ζтζάδεβιν στα άκρις.

Πςζιρίθενε πирνόс, αν τον πирνό—το ζίςμο:
Το κλέφτκο το тζυμπράν пάλ' πςζίρσεν κλέφт ζιτάρι
Πες το χиртίςς γρικίθεν лагуδι το ρίςμυ,
Та κζέβαν να тζιμπρίζи тερφερό χуртάρ.

Μακρά, ζιμά ζт' ομπά, χριμίτισιν το тάи,
Гρικίθανε κολχόζика τραγόида
Κε ζόνιςσκεν т' φονί ζто тінтζко ту тугаи,
Пу κάθανταν κε μάσαναν та βοίида.

.....
Λίγο όρα ζτέρα, άνта χλάθιν μέρα
Σζένка χαςζиρлάιβεν χлυриάρку ту мулγύ.
Ζμίχтане νтаύсζа пез ζεζόт' аέρα,
Гиртніζ τον пάто κοфтерό тζαλγύ.

ΛΑΧΙΡΤΕΜΟ ΜΕ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Го κάθυμ.
Текарάν
Г' κεφάλιμ λιγιμένο
Πας το χαρτί ζαιό,
Το пένα-μυ пу γλιάζ.
Γραδίтсез пезαλίνα
'Фин το μάβρο пένα,
Тίλοга плуμίζ
Плуμία το αιάζ.
Тинтζλίχ...
Βραδίς ιδρόν
Κе рε пσιлүтско ιδρες.
Σκοτίν...
Θαρίς
Πες νтуниади т' минтάν
Κανίς χонтρός
Κυνόν λιμένο пίζа
Κе να φορтіζ ιρέβи
Ολο το νтуниά.
Αп' όκзо ζто γιαλί

Μπιρτέν πες το σκυτνία
 Κατ' ετζάδεπιν κε ετάθιν.
 Τί ίδα τότες γο;
 Κυπόθιν πας τ' γιαλί
 Άσπρο, στρυνκλό κρανίο,
 Το ντράνανιν χαρςζύ-μ
 Αεζάλεφτο, χυντρό.
 Ανίχτεν τ' πόρτα ετερ'
 Κε βρέθιν-εμα-μ' τοτ' ν' όρα
 Ο εκελετός.
 'Ντο μάβρο το ειντόν
 Στυδίτικο το κορμί
 Ντλιγμένο ίτυν λόρια.
 Ντρανά χαρςζύ-μ'.
 Το χέρι-το ιπλόν..
 Δεν κςπάχτα γο.
 Δεν τρώμακεν καρδιά-μ.
 Ντρανύ πες όφτιρα
 Τα μάτια θανατί,
 Χαμνογελύ:
 — «Τί ίρτες ε;,
 Δεν έχις άλο δλία;"
 ...Θαρίς κε τζάχιεσαν
 Τα μάτια-τ' αχτ' χυλί...
 — «Γελάς-πα κόμα: κλάεσι!
 Κόνυ δάκρες!
 Στο ζίεμο εμα
 Εν γιέζ το ντζεζυβαρτάεε.
 Τί ίρτα γο;
 Το ζίεμο-ε' ίρτεν άκρα-τ'»
 — Σαί! χα-χα!
 Σι κςχάχις, πρεπ, χαρτάεε!
 — Σι πόεα χρόνια ε;ε;
 — Ταμάμ δεκαοχτό.
 θαγμάετεν θάνατος.
 Λαλύ-το:
 — Έλα 'δο!
 Γο δάβα ετο γιαλί
 Κε ίνκεεατο:
 — Ατόρα αδοεμά
 Σι έλα ντρά!
 Τα φόεεα εαβοντί
 Πεε το εκυτνία
 Γιάλζεανε μακρά.
 — Δεκαοχτό ταμάμ,

Ταμάμ δεκαοχτό,
 Γο ίδρεε κόννυα
 Δεκαοχτό μπαέρια!
 Σι όλα τα ντρανάε,
 Τα έεετικεα-τα γο
 'Ντα τύτα τα μικρά
 Ακυράετα-μυ εεέρια!
 Ταμάμ δεκαοχτό,
 Δεκαοχτό ταμάμ,—
 Δε εεεεεεεεεεεεεεεε
 'Χτα δάκρεε κε 'χτο έμα.
 Αφτό, το κςέριεε ε
 Το άτχο το εαμάν
 Αλέεεεεεεεεεεεεεεεε
 'Ντο τράκτορ μέρα ένα!
 Καράβια, τράκτορα,
 Ι μηχανέε, κόμπάινια,
 Αχ τα καφέ, θεάερεε,
 Φυκριθ, οε τα τριέρια.
 'Ντο τόεκο εταρ
 Πεεεεεεεεεεεεεεεεε
 Υεεεεεεεεεεεεεεεε
 Εργαεεεεεεεεεεεεεεεε

.....
 Ο θάνατοε φυκράε,
 Καεεεεεεεεεεεεεεεε
 Το μάβρο-τ' το ειντόν
 'Χτον άνεμο τρομάε...
 — Ατόρα πέ-το ε;
 Αιεεεεεεεεεεεεεεεε
 ... Μα θάνατοε λαλί γιά;
 θάνατοε εοπάε...

ΑΤΪΑΝΑΤΥ ΣΤΟ ΣΤΟ ΤΪΑΝΑΤΟ

И ныхта анда инэ,
 Сан то писа мавро
 Ке мес тын поли-па
 Нэ фос ке не фоны,
 Т атытко то скотын
 Тот нышкит агро-агро,
 Тъарис пос мавра херья
 Иплунэ тъанаты.
 Ма акрифо кат млут
 Мес то скутно т аэра.

Афто пусев ке млут,
 Аркдъев, сан то питон,
 Махерья аконыз,
 Туфекья тмаз апера,
 Глика-глика, пу эци
 Кимитьике то Дон.

Ке гонксане бирдэн
 Стена та тротуарья,
 Алги та петала
 Цадъевны то тынчлых.
 Ке пас та мавра фреча
 Асприсан куфарья,
 Сан мяса ста мурморья
 Стурутирнешо чих.

«Неотита» №4

ТЫШЛЕК МИХАИЛ НИКОЛАЕВИЧ

(1904-1953)

Михаил Тышлек родился в селе Новая Каракуба в крестьянской семье. С 1912 по 1919 годы с перерывами учился в сельской школе, два года служил в Красной Армии. После службы учился на педагогических курсах и годичном учительском семинаре при Мариупольском педагогическом техникуме. Три года работал учителем в родном селе, с 1934 года – заведующий неполной средней школы в селе Стыла.

С 1933 года Михаил Тышлек член литературной группы Г.Костоправа. С лета 1936 и по август 1937 года работал специальным корреспондентом областной греческой газеты «Колехтивистис». В это время его литературная деятельность была особенно плодотворной: писал стихи, рассказы, очерки на румейском языке, а также произведения для детей. Много печатался в греческой газете, альманахе «Неотита» и детском журнале «Пионерос». К сожалению, ни один номер «Пионероса» не сохранился. Не сохранились и его многочисленные очерки, которые печатались на страницах греческой газеты. Лучшие его произведения были напечатаны в альманахе «Неотита», это: «Оля поёт», «Ударная бригада», «Когда начался шторм», рассказ «Так нас обманывали», поэма «Стыла», «Анда пширитын и бора». Михаил Тышлек – одна из жертв сталинских репрессий. 17 декабря 1937 года он был арестован и осуждён, умер в местах заключения. Реабилитирован в октябре 1960 года.

АНДА ПШИРИТЪИН И БОРА

Сифте анда пширитын
 Граждански то дукуш,
 Ки анда пширсан дохтан
 Гарипи ме тус плуш-с.
 Тотес ст Анчариха,
 Пу имуна эго,-
 Плуш дъаван стус кадетус
 Кулак-па стон Махно.

Гарип, ялчидъ, чубаны
 Сорейтан с лахарды,
 Катъенас ты на камны,
 Лахардеван афты.
 Пула дъен ипан лоя,
 То лахарды кондо.
 Ту Ленин то програма –
 Ты ипан – эн состо.
 Афты Тышлек тон Митя
 Тон хорсан командир.
 Афто с атытко т ора
 Бори на кам хаир.
 Керо пула дъен перасен
 Алгашъос хлыз: «Хардаш!
 Ас исас этым, фанан
 Кадет пес Мисураш!»
 Тотес Митяс хулксин
 Ке эдъосе приказ.
 Каццан ты пас т алга
 Ке эвган с Мисураш.
 Ке докан та камбаныс
 Пу эдъуган хапар,
 Ке оло т Анчариха
 Сикотъе пас ту бдъар.
 Энас пер какура,
 Алус пер цахал....
 Дохтан ме тус кадетус
 Осо ихан хал.
 Крухкандан пу дрананыс.
 (Ахиейто дугкуш!)
 Кадеты тотес кремсанэ
 Тон Челбаш Гавруш.
 Тос энас ме какура,
 Ты - икус офицер,
 Ста бомбес ке туфатя
 Тон феришкан аджел.
 Эдъисан та шеря-т
 (Докан-тон пес бдъар).
 Хулдайвен катъ ис-тын,
 Тъарис ке джанавар.
 «Адъерфья-му, пу исас:
 Вай фсагны-ме душман!»
 Катейн сто Анчариха
 Тъарис, ту хир-заман!

Макра п ати дъэн итун,
 Пулемизанэ ал.
 Кадеты ме туфатя
 О Коляс ме т цахал.
 Пелсан пано-т мия,
 Докан-тон пес тош,
 Пелсан мия кьяло –
 Хтыпсен като тос.
 Дуграйсан-тон душманы,
 Авлах катъенас пай.
 Айц скотосан атотэс
 Тон Коля Джерамбай...
 Афто то вахт Тышлекс ис
 Тырпсен – кзейн сима,
 Ан дама-т партизаны,
 Пу хулызан «ура!».
 Тын докан тус кадетус,
 Сихтайсан-тус макра.
 Тон думбурты-тын моно
 Пес чоля айдыона.
 Тынчлых. Энытъэ фенгкос.
 И ныхта пер нумбат.
 Пу крухкандан ол мера,-
 Сорейтанэ хурьят.
 Энас кайн то спиты-т,
 Алос – то мандри-т.
 Энас скототъин тата-т,
 Алос – то педъи-т.
 Эвгалан т спатъия-тус
 Тотэс партизан,
 Ке ол-тын дъокан лого
 На хасун тус душманс...

УЗУН ФЁДОР ЛЕОНТЬЕВИЧ

(1905-1943)

Фёдор Узун родился в 1905 году в с.Византия Володарского района в семье крестьянина. Окончил четыре класса народной школы. С 1922 года руководил сельским драматическим кружком, сам играл ведущие роли. С 1932 года и по декабрь 1937 годы работал артистом в Мариупольском греческом театре и был председателем профсоюзного комитета. Был активным членом литературной группы Г. Костоправа, писал стихи и печатался в греческой периодической печати.

С 1938 года работал артистом Луганского областного украинского театра. Этот театр во время войны эвакуировался на Кавказ и с 1942 года обслуживал воинские части на передовых фронтах.

В 1943 году он добровольцем ушёл на фронт и в том же году был убит под Черниговым.

ΤΙΜΑΧΕΤ!

Τα μέρες ντρέχνε κε παέινι.
Κερός περνά, ζιμόνι μπαέρς.
Κολχόζνικι καλά το κςέρνι,
Οτ' έρκετ όρα τιν να σπέρνε,
Νατς δύι φαϊτά φεζνό καλτέρς!

Να ίνε ίτμ να πολεμίζνε
Στο μπαερνέζςυ-τιν το φροντ.
Να πορεφτύν, ναμί νυνίζνε,
Οτι ντυςζιάν-μας δεν γιρνίζνε
Το ακονζιμένο-τιν το δοντ!

Σιμόνε μέρες στον κολχόζνικ
Να πεφτ αργός, να σκυτ πιρνά,
Να τμαζ το πράμα-τ έμπρο-μερα,
Να μι 'ντα κςεν στο τζόλι στέρα
Πεфτ τ' άλγο-τ' πες μπαραζανά!

Με τα σςενκλίχια κε τραγόδια,
Αντα ζαρχέβνε τα πιλά,
Στο τζολ аς βγένυμι δίχос ζόρια,
Να μι τραβά κάθε-ις χόρια,
Ας πάι το δλία-μας καλά!

«Νεότιτα» №2

ШАПУРМА АНТОН АМВРОСИЕВИЧ

(29.01.1911-27.09.1987)

Антон Амвросиевич Шапурма родился в п. Сартана Донецкой области в крестьянской семье. После окончания школы в 1929 году поступил в Киевский институт народного образования, где проучился один год.

Стихи на румейском языке начал писать в школьные годы. Уже на первых литературных страницах газеты «Колехтивистис» и альманаха «Неотита» появились произведения молодого А.Шапурмы под псевдонимом «Ромеос», это: «Сперматас», «Стын триты аныкси», «Удрамайджа», «Письмо к брату», поэма «Кузмас» и др. С 1933 года А.Шапурма участвует в работе литературной группы Г.Костоправа и регулярно печатался на литературных страницах газеты и в журнале.

В 60-х годах благодаря усилиям А.Шапурмы и Л.Кириякова началось возрождение румейской литературы. Антон Амвросиевич писал стихотворения на греческом языке, а также делал переводы Т.Шевченко, Л.Украинки, И.Котляревського, П.Тычины, М.Рыльского, Д.Демерджи и др. Его стихотворения появлялись в печати в переводах на украинский и русский языках.

В 1962 – 63 годах Антон Амвросиевич опубликовал в периодической печати Донетчины три литературоведческие статьи о творчестве своего друга и учителя Г. Костоправа, это: «Г. Костоправ – Донецкий поэт», «Я радуюсь жизни», «Поэт неугасимой энергии». Принимал активное участие в составлении и редактировании двух сборников поэзии Г. Костоправа, изданных в 1963 и 1969 годах.

Благодаря усилиям А.Шапурмы и проф. Киевского университета А.Белецкого, в 1972 году в издательстве Киевского университета вышел первый двуязычный сборник (на греческом и украинском языках) стихотворений греческих поэтов «Ленін живе». С 1970 года А.А.Шапурма член Союза писателей Украины. В различных издательствах Украины вышли его книги: «Тост», «Сорок небылиц», «Родное Приазовье», «Юрий Богдан», «Кардыако-м ту Приазовье».

ΣΠΕΡΜΑΤΑΣ

Πάλι ίρτεν φέτος άνικς,
 Τα σαγαρτζίχια ίρταν παλ,
 Το κολχός-μας στο ζβερχρανι
 Χόρσενμε να ζπέρνο ζταρ.
 Παντύ-πα άφνιζαν τα τζόλια
 Κε έςτεκσαν λαφρό τυμάν,
 Στα ζάνια πυ κε πυ та ζσονια
 Αςπρίζνε κόμα τεκαράν.
 Αχτράμςεν περς' ζτυρυτιρεςζυ
 Αδό το τράχτορ—τιχαντάρ!
 Ατόρα γο πρατύ απέζυ
 Κε ζίρνυ-ζπέρνυ τόχκυ ζταρ,
 Αντα περνά κána βδομάδα
 Το ζαν απ' πανό να ζαρχέβ,
 Αδό να έρκετ ι μπριγάδα
 "Ντα μπυρανάιδα να ζιπρέβ.
 Περνά κερος.... κε ένα γόρα
 Το ζτυρυτέρ ζιμόνι παλ,
 Εμίς θα πάρυμ—έρκεт όρα—
 Τιμίζκο, τόχκο, μπόλκυ ζταρ!

χ. Τζερтакλί 1934

ГО ПАЛЫ ИРТА СТ САРТАНА

Го палы ирта ст' Сартана,
 Пу мегалэнышка камня.
 Т' аера мэна прошчина
 'Н туко-т ту хлыцку т' лалашия.

Эн гнуризмэна ола дьо,
 Го та драну ки та, та идъа.
 Эн топу-м туту акриво,
 Хапэца эн 'х туко-м 'н патридъа!

Пазну, эсуса сн' кушэ,
 Драну хая хундро дьо эна.
 Агнорса го ато ту шэ,
 Тъагмаста, шашипса ки пэмна!

О, поса хронс то эн адьо!
 Та нышкны ола сма-т драна-та.
 Ки сма атора статъа го,
 Ту тъфал-м нда нунзмата юмату.

Драну го, т' хора-м чичакя,
 То миталайн, то яшланэфтын,
 Ки мону дьо ато т' хая
 Хтун топу-т дъэн кучараэфтын.

Ангкэв-си хроня эмбирна,
 Дранас апану ки тъагмашкис,
 Тъарис то флай ки прошчина,
 На кацс апану н' анапахкис.

Адьо с' аксполта-м та мкрутьэйс
 С' пухнярку страта хаталайза,
 Ки пас хая пула фурэйс
 На пару, катъными, анаса.

Ки сулятрайван мас пихта
 Мегал пидъыя — мас пидъыча:
 Ст' хая апкату зулыхта
 Эн тисадъыца нда флюрича».

Ки мис атот, хамна мяла,
 Дьо маганайвам кукувица
 На ахтрамисум то т' хая,
 На парум 'пкату 'н тисадъыца.

...Нда хроня дъаван та мкрутьэйс.
 Агап апэсу-м стэра гнэфсин
 Пула го катъными врадъэйс
 Дьо пас т' хая нд агапимэнса-м.

Ки тора ими го хаилс
 Харшу ст' хая дьо на пилысу,
 Го харумэнус ки вахтлыдъс,
 На ангкалысу на ту флысу.

Адьо айц тыгала зыста,
 Ато т' врадъы, сифтэ, камия,
 Анд' лалашия, друпяхтка
 Ангкалса, филса го т' ханыя-м.

ГО АКУГУ-СИ, МАНА!

Фукруми го магнитофон,
Го, мана, пал акугу сэна,
Ки пал кардья-му тьымон
Ах та трагойдъа-с пикрумэна.

Си трагудъас хта то 'н дуня
Пас ту палэю зисму-гана,
Ки ту дауши-с айдъуна
Дъо янаша-м, хурсуцку-м мана.

Клэ ту трагодъы-с, мурлуга
Змихта 'н така-с вахцызка хроня,
Нда та, та пэрасис гурга,
Маганаймус — кардьяяс поня.

Фукрум, ки пши-м тъя кзи на фхи!
Кардья-м трэм, маныца-м-мана!
Палэст чанызу го ати—
Ста то 'н дуня нды сэна дама!

СТОН ФИЛО – МУ

Леониду Кириякову

С мегалытеро т' юрты
Сто трапез го катца ама,
Ме т' мегалы-му сайги,
Пширса графту сена грама.
Сена симур трагудъу
Ме тын олы-му кардья.
Ты иреву на се пу ?
Дъинато на эхис ия!
Ки пула на зис си хронс,
Ме т' кало то башхария.
На графтс стихя ки на сонс
Сты псины калитехния!
Пас намлыдъку-мас Донбасс
На удревс кала трагойдъа!
Оморфа на трагудъас
Пес дъико-мас Приазовья!

ГОНОРАР.

Тун фило-му Эдуард Хаджинов.

Плэв ту «Запорожец»
Лон ду страта ису,
Пас ту руль уртаху-м,
Го-па янаша-т.
Чоля янаша-мас,
Эмбру ки апису,
Топу-м Приазовски
Платус вылыят!

Х' эна хора кэвам,
Ст' алу мис паэnum,
Айц ки лынды мэра,
Ос на сон врадъис.
Ах тун козму графтуm
Мис трагойдъа пэрум,
Стихья-па дъавазум,
Шэрит катъа ис.

Ту врадъмери иртам
'С эна мега хора,
Иврам ки ту спит-па
Тун агнуристы-м.
-Калымэра! —лэгум,
Тос-па: -Калы ора!
Пэсу сис уристы,
Пэсу, акриви-м!

Сурбаджава шерит,
Тмаз кала фйматя.
Стихья тъя дъавасу,
Ксерту сурбаджис.
Го драну апану-т,
Фос, хара ста матя-т.
-Ст' махала-м ас пагу,
'С хлыксу кана дъис!

Каццан иса эмбру-м
Андра ки инэка,
Лорья-м градъаристан
Олы мисафир.
Пширса на дъавасу

1979

1963

Стихья го румэка,
Катъя ис фукраты
Камны-ту ол сир.

Го пула дъавазу,
Фкранны лыгус акра,
Шэрны, хаханышкны,
Шэнку-па ан т' эн.
Т' эн на лэс ки пикра,
Ма фсунгкун ты дъакру,
Ки на фкранны тялу
Ту иштах плытьэн.

Айц-па ки мсоныхтас
Иртын галя-галя,
Ма сту стома-м ол-тын
Омнуста дранун.
-Бэлтим, сонду! – лэгу-ц.
Хлызны: -Тялу, тялу!
Поты мия тялу
Тытку на фкрытьум!

Тун пирно мис кзэвам,
Лэгум: Финумия!
Клошкumas ст' машина,
Инксам ту ири.
Сурбаджава хлыз-мас:
-На статьят – на мия,-
Ас ту шер-ц ан т' сала
Капосу луры,

Ст' алу-ц – па цибэрка,
Шил – машил картоплыс.
-Апарэт-та! –лэ мас,-
Кшазит сис пула,
На фукрумас стихья
Мия тялу потыс!?
Парэт-та, уристы!
Ки дъафтыц ила.

-Айда-на, ти храшкит,-
Лэгум мис атына,-
Айц-па мэга сайму
Ихам ах ты сас.
Мис пихта тъя эртум,

Ми мас дъуйт харыня.
Тэк иштах на эшит
На фкыгыты мас.

Дъилясин курмэнса
Стыкит нда хариня,
Тоты сурбаджис дьо
Сма-мас травишкат,
Пэр-та ах та шэра-ц,
Вал-та пас т' машина.
-Йох на лэт эн крыма!
Лэ ки цвон-мас мат.

Ты на камум порнам
Ян ти пиран пису.
Итъилам я йох мис
Пирамда ата...
...Эмбруа-мас иплотъин
Палы страта ису,
Мэса ста бахцайдъа,
Чоля плумиста.

Эласин уртаху-м
Ан да фикам т' хора:
-Пас т' машина лыгу
Осипсин ту гмар,
Ма камару гуцку,
Ис-па оста тора
Ян ду комас плушку
Тъишин гонорар.

Об Олимпиаде Хаджиновой

Хаджинова (Мадалиц) Олимпиада Кузьминична родилась в Сартане в греческой семье, сохранившей греческий язык, народные обычаи и песни. «Навсегда в памяти остались греческие песни, которые пели мои родители, - вспоминает Олимпиада Кузьминична. - Песни грустные и печальные несли в себе отпечаток нелегкой судьбы нашего народа, в силу исторических обстоятельств вынужденного покинуть свою тысячелетнюю крымскую родину, переселиться на новые необжитые места и начать новую жизнь».

Окончив в 1964 году Курский педагогический институт, Хаджинова О. К. начинает работать учителем биологии и географии.

В 1970 году она выходит замуж за Эдуарда Валентиновича Хаджинова, грека-патриота, известного в кругах греческой интеллигенции семидесятых годов как человека, одержимого идеей возрождения греческой культуры, языка, народных обычаев и традиций. Сегодня эти идеи носят открытый характер и составляют программные цели греческих общественных организаций. В те далекие годы необходимо было обладать достаточной смелостью и самоотверженностью, чтобы открыто и публично пропагандировать национальные идеи.

«Эдуард Валентинович изменил мое представление о греках, - вспоминает Олимпиада Кузьминична. - Если прежде я чувствовала ущемленность в связи с принадлежностью к греческой нации, то именно Эдуард Валентинович научил меня гордиться своими знаменитыми предками, нашей историей и древней культурой».

Эдуард Хаджинов был полон энергии и широких замыслов. Его краеведческая работа была многогранной: народный фольклор, песни, обычаи, традиции, обряды становятся предметом его исследовательской деятельности. Олимпиада Кузьминична, хорошо зная румейский язык, становится его помощницей и соавтором многих его начинаний.

Семья Хаджиновых была дружна со многими известными греческими литераторами, которые были частыми гостями в их доме. Григорий Данченко, Антон Шапурма, Леонтий Курьяков, Савва Коссе, Дмитрий Папуш были близкими друзьями Хаджиновых. В Ялте, на даче «Азовико агларь», у Дмитрия Демержи они знакомятся в В. Бахтаровым, А. Диамандопуло, В. Папазовым и другими греческими литераторами.

Эллинский дух в семье сохранился и после ранней смерти Эдуарда Хаджинова (1979 г.). Теперь уже его дети Афина, Леонид и Константин становятся помощниками и соратниками Олимпиады Кузьминичны в реализации идей, заложенных их отцом. Эдуард Хаджинов оставил богатый архив, который и послужил творческим родником большой публицистической деятельности Олимпиады Хаджиновой в газетах «Хронос» и «Эллины Украины», а также в издаваемых сборниках греческих литераторов.

«Греческие литераторы-современники Георгия Костоправа» - одна из значительных работ О. К. Хаджиновой имеет большое значение для формирования понимания значения большой творческой деятельности греческих литераторов в те далекие и трудные для нашего народа времена. Без их самоотверженной

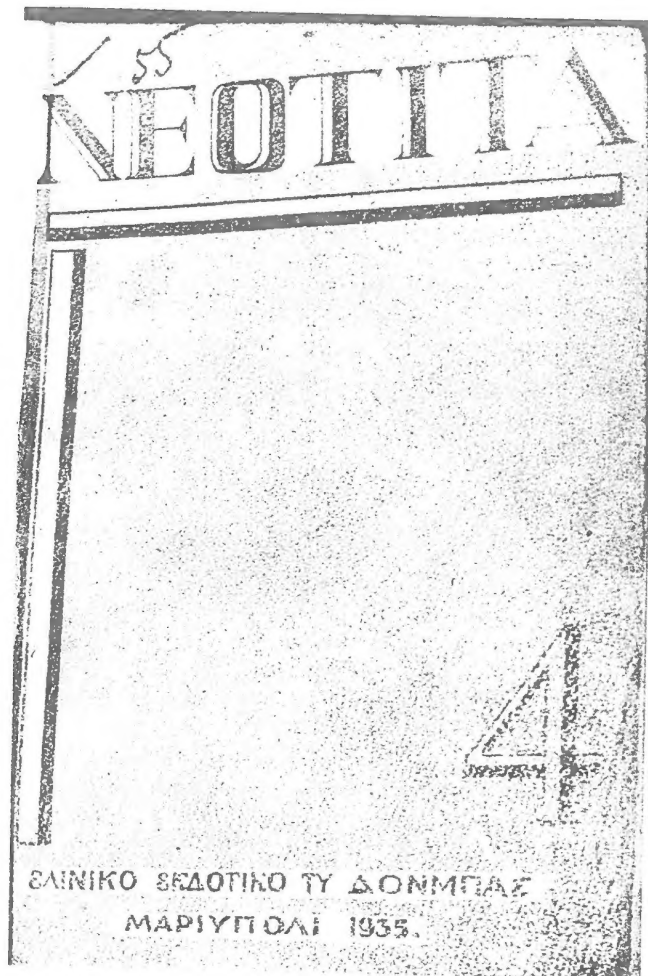
работы нельзя понять современное состояние греческой культуры и творческого подъема греческой интеллигенции. Отличительную особенность самосознания греков Приазовья весьма точно выразил греческий исследователь Стелиос Эллиниадис, который отметил: «...нигде, кроме Приазовья я не встречал такого количества людей, пишущих стихи и прозу...» («Эллины Украины» № 3, 2003). И в этом большая заслуга не только известных поэтов и писателей прошлого и современности, но и тех, кто популяризирует их творчество. К такому относится и Олимпиада Кузьминична Хаджинова, представляющая биографический сборник о греческих литераторах-современниках Георгия Костоправа к столетию со дня его рождения.

В.В.Харабет

Кандидат педагогических наук

Олимпиада Хаджинова с детьми
(слева на права О. Хаджинова, Костя, Афина, Леонид).

1. Обложка «Неотиты» № 4.

Φάνκος. Αστρες άπαρα.
Νύχτα φρερό.
Γα ποτίλο τ' αλογο-μ
Ποτομή νερό.
Χαταρλάειν άνεμος
Φόλα χαρισί.
Ενα τνα απάνο-μας
Μίρκεν το θροσί.
Πας το σιρτ, πο στ'άδεσσαν
Τα παλά δεντρά,
Το στραπί στα αίνερα
Τζάχεσιν μακρά.
Τα σιλθείς κορεφτανε
Λόρια στο τινάχ
Τίνεζχα παργορέφχινε:
— «Ερχετ σαγανάχ!»

* * *

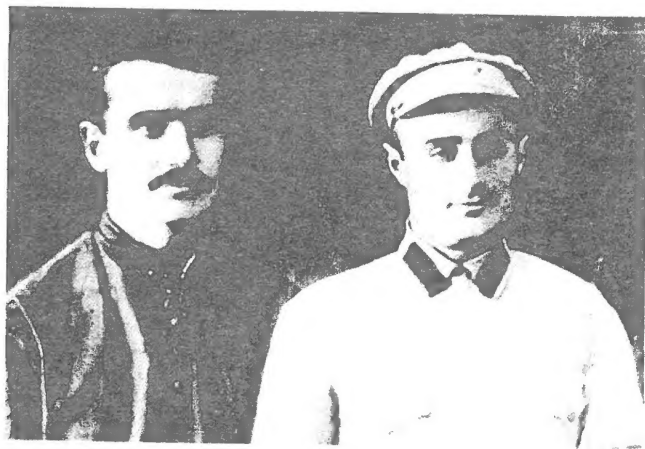
Φάνκος. Αστρες άπαρα.
Νύχτα φρερό.
Δαλασιέβ-με άνεμος
Χλίτσκο, τριφερό.
Πιάν ιρίσκιο άνεμος

Τ' αλογο-μ τ' αλογο-μ
Γα ποτίλο τ' αλογο-μ
Ποτομή νερό.
Χαταρλάειν άνεμος
Φόλα χαρισί.
Ενα τνα απάνο-μας
Μίρκεν το θροσί.
Πας το σιρτ, πο στ'άδεσσαν
Τα παλά δεντρά,
Το στραπί στα αίνερα
Τζάχεσιν μακρά.
Τα σιλθείς κορεφτανε
Λόρια στο τινάχ
Τίνεζχα παργορέφχινε:
— «Ερχετ σαγανάχ!»

2. Костоправ «Саганах» - «Неотита» № 4.

3. Фото: Встреча сотрудников редакции газеты «Коллективистис» с колхозниками с/х артелей «Гигант» и им. Кирова в ноябре 1935 года. Крайний справа стоит Георгий Костопрв.

4. Фото: Костопрв красноармеец (справа).

5. Фото: Костопрв в кругу семьи (Первый ряд справа).

Содержание

1. Греческие литераторы – современники	
Геоργия Костоπрава: время и события.....	3
2. Костоπрав Георгий Антонович.....	6
3. Акpитас Харламπий Петрович.....	14
4. Γалла Василий Васильевич.....	16
5. Διαμανδοпуλο Алеко Ахиллесович	
(Pионис).....	31
6. Димитpиу Амфиκτιон (Μαρμαρινος).....	34
7. Канонидис Янис Харалампиевич	
(Дамон Эpистеас).....	41
8. Кирьяков Леонтий Нестерович.....	44
9. Лаго Григорий Иванович.....	51
10. Мацука Анастас Митpафанович.....	54
11. Пастур Кирилл Саввич.....	57
12. Саравас Павел Гавpилович.....	64
13. Теленчи Данил Данилович.....	67
14. Тышлек Михаил Николаевич.....	72
15. Узун Федор Леонтьевич.....	75
16. Шапурма Антон Амросиевич.....	76
Об Олимпиаде Хаджиновой.....	83
Приложение	85

Историко-биографическое издание

Олимпиада ХАДЖИНОВА

ГРЕЧЕСКИЕ ЛИТЕРАТОРЫ-СОВРЕМЕННОКИ
ГЕОРΓΙΑ КОСТОПРАВА

Художественное оформление

В. Харабет

Компьютерная верстка

К. Хаджинов

Тираж 500 экз.